

Si l'on savait, tangó. Ofmann mesél, egyveleg, vilmos, nyitány. Diczl: 25: Hírek. 1: Pontos időjelentés. 2.30: Hírek. 3 óra: filma mesél a gyermekek-tos időjelzés, időjárásje-: Az Első Budapesti Ci- ersenye. Fuss: Údvölz, anghullámok. Chrumak: lés. Fuss: Alkonyatkor. romber. Cerumak: Tán- Schaschek: Csendes este. 5.50: Császár Elemér y. r. tanár előadása: ar irodalom multjából. egyesek. 7.40: Dr. Ernst velvü humoros előadása. és cigányzenekarának. 5.50: Részletek Szilágyi-nci huszárak" e. operett- ködnek: Tóth Erzsé, Zi- isin Lajos és Sebők Mik- Budán a szívem. Mért agával a mamája. Sza- at imádni. Van aki be- e tudnám szeretni. Édes- van anyukám a leg- llok rózsám katonának, el, tangó. Alvinezi hu- Utána kb. 10.10: Pontos isjelentés, hírek. Majd: enekar, az Ostende-jazz- la cigányzenekarának

Fuvós hangverseny. Stolz: „Mesék a hó- Dal- és áriaest. 20.15: Filharmo- ny. 20.30: Szimfonikus orloz: Római farsang. Debussy: Gyerekkue- : Csellóverseny. Sam- rale, Sgambatti: Te- moll szimfónia. Hubert: „Három a kis- opera.

Népdalok és műdalok. Thomas: „Mignon" e. monikus hangverseny. Vigopera részletek.

válogatott adonságok

- testvérem — 129.
- Matyika szí- mi — 109.
- szegények — 153.
- tes ferfi — 357.
- tedánya vallo- — 153.
- etten az ég — 136.
- lete I—II. — 330.
- ne szerelme — 238.
- házasodjunk — 85.
- lanki jár a sö- — 122.
- ben I—II. — 306.
- m katona — 187.
- Ghandi — 116.
- Sward — 187.
- ibói bolény — 200.
- ditott élet — 231.
- pható
- könyvosztályban.

rdetések

SCHWARTZ IG- NACNÉ orth. köser VEGETARIUS ÉT- TERME és tejszarnoka Reg. Ferdinand (Wes- selényi-utca) 10. szám alatt megnyitott. Ugyan- ott naponta friss tészt és bivalytej, egyzsin- tén naponta frissen ké- szített tejszín, tejföl vaj és túró kapható. Csecsemőknek és be- tegeknek allandóan egy- téhéntől fejt tej is kapható házhöz szá- lltatva is.

ÓVADÉKKÉPES volt vidéki kereske- dő rakárnoki vagy fel- ügyelői, esetleg más hasonló állást keres. „Megbízott" jellegre a kiadoba.

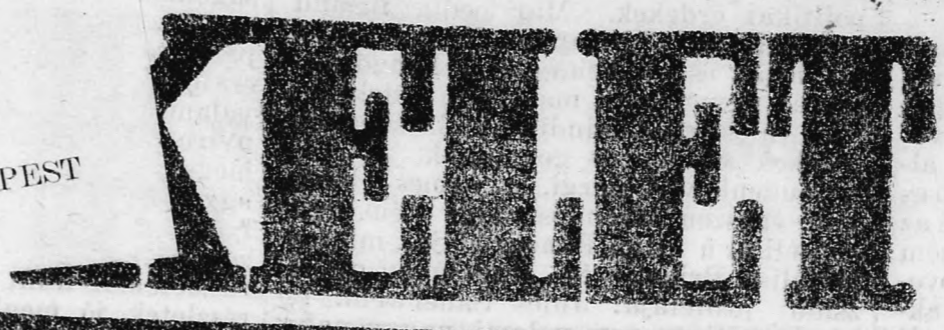
MAKULATURA pa- pir 5 kg.-ként is eladó az Új Kelet kiadóban.

XIII évfolyam • szám 107
1930. május 16
Péntek
5690 év Ijar 17

400
Disztr. 2. II. e. S.

Ramasetter Robert
BUDAPEST

ZSIDÓPOLITIKAI NAPLAP

Arany...
Közvetítő és kiadó...
Központi...
Hírlap...
Egy évre 10 dollár.
Németország...

Miért nincs bátorsága a kormánynak?

Itt ülünk a szerkesztőségben és öröklőrára szünet nélkül sikoltanak körülöttünk a telefondrótok és a táviróhu- zalok. Ma Galac, tegnap Jasi, tegnapi- elött Targu-Frumos és Borsá...
Minden napra esik zsidó-verés s min- dennap letartóztatnak néhány zsidót, akik védekezni mertek a támadókkal szemben.
Mi történik itt megint hónapok óta és hol az a kéz, amely megállít paran- csolna a fekevesztetten tomboló agitá- ciónak?
Ezzel a kérdéssel járunk-kelünk nap- ok óta és ezt a kérdést kiáltjuk or- szággá nap-nap után az Új Kelet ha- sabjain.
De hol van az, aki meghallaná és aki felelné erre a kérdésre?
Valakitől pedig mégis meg kell kér- dezni. Azoktól, akik azzal a program- mal jöttek, hogy megszabadítják az or- szágot ettől a mészlytől és megterem- tik a lelkek békéjét, ami nélkül nem fejlődhetik az ország. Így tettük fel a kérdést egy román lap fiatal szerkesz- tőjének, aki progresszív és demokrata vérenek minden esepjével és egész éle- tén keresztül tisztultabb ideálokért küz- dött és lelke mélyén komolyan fel tud- haborodni az antiszemita atrocitások- kon. A felháborodás most sem maradt el és mély meggyőződéssel válaszolt:
— Főlösképpen minden aggodalom — mondotta, — hiszen önök tudják jól, hogy a mi kormányunk nem bír el an- tiszemita kilengéseket és erélyes kézzel fogja elfojtani még a kísérletét is a rendbontásnak.
Igy beszélt a lapszerkesztő, de lapjá- ban mélyen és némán halgat mindar- ról, ami történik. Nem talál egyetlen szót sem a vidéki kiskirályok ellen, akik az antiszemita terror nyomása alatt nem a támadókat, hanem a védekező zsidó- kat fogdosásuk össze és nem tartja szük- ségesnek egyetlen mondatnál sem fi- gyelemztetni az ország fiatalágát arra, hogy helytelen és végzetes uton járnak, amikor szavakkal és tettekkel a zsidók elleni támadásra uszítják az ország la- kosságát.
— Mit tehetnék én — mondja a fiatal lapszerkesztő, — az én kezeim meg van- nak kötve, nem írhatok a brutalitások ellen, hiszen akkor magunkra uszítjuk a szélsőséges elemeket.
És ezalatt egy paraszt Désen leszurtt egy zsidó koresmárost. Egy falusi pa- raszt, aki részegre itta magát Cuza pro- fessor proféciaitól és aki mélyszélesen elesdálkozott, amikor a rendőrök bilin- esekbe verték kezét.
— Mit akartok tőlem, — kiáltott fel — hiszen csak egy zsidót szur- tam le? Ez csak előleg arra, hogy Cuza professor bevonult a parlamentbe.
De miért nem esdálkozott volna a dési paraszt, amikor esztendő őta egyre- másra nyomják a kezébe a vérlázító an- tiszemita szennyirátokat, amikor az an- tiszemitizmus vándor apostolai szaba- don járnak a falvakat és szívós munká- jukkal megmetyezik a legjobb hisze- mi emberek lelkét is és amikor nacio- nalista jelszavakba beesomagolva szá- szor is belekiáltják a fülébe, hogy: „úsd a zsidót!" És ha körülnéz, hogy hallja, hogy mit szólnak ezekhez az új tanokhoz azok, akiket vezéreinek ismer, hogy mit szól hozzá az újság, amiből vasárnaponként kiböngészi a világ so- rát, mély és sötét hallgatással találja magát szében, vagy egy vállrándítá- sal, a legjobb esetben pedig egy kétér- telmű szóval.
Minek magyarázza ezt a hallgatást, ha nem beleegyezésnek? Hiszen mind- az, amit magakörül lát és hall, csak arra alkalmas, hogy ebben a hitében

megerősítse. Látja, hogy soha még sen- kit ebben az országban antiszemita me- rüyletet el nem ítélték. Ha néhány napig börtönben is ült valaki antiszemi- ta támadásért, emelt fölve, mint nem- zeti hős, hagyta el börtöne celláját. Hallotta, hogy a rendőrök nem a táma- dókat, hanem a megvert és védekező zsidókat tartóztatják le és ráadásul még a rendőrségen is jól elverik őket. Hallotta, hogy a zsidóknak kell pénz- és luxusautót előteremteniük, hogy Con- stantin Danilo háborítatlanul elutaz- hassék Borsáról...
Mindez meg kellett forduljon a pa- raszt fejében, mielőtt a kés megvillant volna a kezében.
Eppen ezért bünrészességgel vádol- juk azokat, akik hallgatásukkal felki- tőjelet tesznek az antiszemita agitációk mellé. Akik gyávaságukkal elárulják, a demokráciát és az emberi haladás ügyét, akik csak azért nem szállnak szembe az antiszemita uszítókkal, mert félnek, hogy elvesztik olező népszerűsé- güket a szélsőséges elemek között és akik e kétes értékű népszerűség meg-

mentése érdekében inkább odadobják prédaul a zsidóságot és az ország bé- kéjét.
Az egyik oldalon szóban, írásban és tettekben szünet nélkül folyik az uszi- tás. Egy egész generáció nő fel ebben a megmérgezett levegőben, a gyűlölet uttjára sodorják a román népet.
És a másik oldalon?
A másik oldalon meg véletlenül sem történik semmi. Egy-két parlamenti képviselőn kívül senkinek sincsen bá- torsága arra, hogy nyíltan kiálljon a fórumra és szóban és írásban szegezze szembe a maga hitét és igazságát az an- tiszemita izgatók rágalomhadjárataival. A cuzisták fanatizmusát csak a pro- gresszív demokrata hitvallású intellek- tuelk fanatizmus tudná legyőzni. Mit örünk mi azzal, ha a kormány immel- ámmal meg is akadályozza a súlyosabb természetű antiszemita incidenseket? Nem érzi-e a kormány, hogy azzal, ha rendőrszuront szegez szembe az atro- citásokkal, még félig sem teljesítette a kötelességét? Nem akarunk arról be- szélni, hogy a kormány igen- gyakran még ezt sem teszi meg. Mert most nem erőll van szó. Arról van szó, hogy hiába is száll szembe rendőrség az antiszemi- ta zavargókkal, a lelkek mélyén meg- marad a gyűlölség és a mészly. Már pe-

dig vagy komolyan rendet akarnak te- remteni ebben az országban, vagy sem. Ha igen, akkor gyökerében kell meg- fogni a doigtot. Egyetlen olyan intézke- dést sem szabad foganatosítaniok a ha- tóságoknak, amelyekből a cuzisták jog- gal következtethetik, hogy a hatóságok titokban az ő oldalukon állanak. És egyszer végre mindenkinek nyíltan meg kell mondania a véleményét. Vagy, — vagy. Vagy hiszi a kormány a pro- gramját, vagy nem. Ha igen, akkor köte- lessége felvilágosító hadjáratot szervez- nie a falvakban, még akkor is, ha ezzel ideig-óráig veszélyezteti a tulzó sovi- nisták körében élvezett népszerűségét. Az antiszemita uszítókkal szemben ott vannak a törvény paragrafusai, csak al- kalmazni kell azokat. De ez egyedül nem teremti meg a békét. Eppen olyan fanatikus felvilágosító munkával kell meggyógyítani a megmérgezett lelke- ket, mint amilyen fanatizmussal azt a cuzista agitátorok megromtatták.
Ha ezt megteszi a kormány, akkor beesületesen teljesítette vállalt program- ját, ha pedig most sem teszi meg, akkor kár minden szóért, hiszen akkor ez a kormány is csak segédkezet nyújt ah- hoz, hogy az antiszemita örület elárasz- sa az országot.

Jámbor Ferenc.

Nem szereli le a liberális-párt az alkotmányos kérdés kampányát

Bratianu Vintila kezébe akarja venni ősei lobogóját

Duca és Argetoianu le akarják szerelni a Bratianu Vintila türelmetlen harcmodorát, de Bratianu Vintila tovább folytatja a hárcot

Bucuresti-Bukarest, május 15. (Az Új Kelet tudósítójától.) A liberális párt türelmetlen harcmodorá, amely újra felkavarta a január 4-iki aktust, amint azt az Új Kelet jelentette, kudarcba fulladt. A liberális párt vezeteli előbb a régensztanácsal találtak magukat szemben, majd emiatt magában a párt- ban találtak eles támadásra. A liberá- lis párt vezető tagjai a párt végrehajtó bizottságának tegnap tartott ülésén su- lyos szemrehányást tettek Bratianu Vintilának, mert a liberális elnök leg- utóbbi akciója mély szakadékok ásott a párt és a régensztanács között. A párt végrehajtó bizottságának egyes tagjai követelték a vezetőségtől, hogy hagy- janak fel az eddigi türelmetlen harc- modorral és igyekezzenek békésebb hu- rokat pengetni.
Ennek az állásfoglalásnak a követ- kezménye volt az, hogy Bratianu Vin- tila és Stelian Popescu — amint azt tegnap jelentettük — kihallgatást kér- tek a régensztanács tagjaitól. Bratianu Vintila Miklós hercegnek volt, Stelian Popescu pedig a pátriarchánál jelent- meg kihallgatáson. Ezt a két kihalla- gatást a fővárosi politikai körökben a li- berális párt Canossa-járásának fogják fel.

Bratianu Vintila nem hátrál

A fővárosi lapok hosszú cikkeket szentelnek a liberális párt tegnapi érte- kezteléséről. A Cuvântul kommentálja szerint azonban a liberálisoknak az a megállapodása, hogy a régensztanácsal szemben az utóbbi időben elfoglalt áll- láspontjukat meg fogják változtatni, csak látszólagos, mert a kiszivárgott hírek szerint Bratianu Vintila az érte- keztelen kijelentette volna, hogy kezébe veszi a zászlót, amelyet 1848-ban ősei hordoztak, ami beavatott körök szerint enyhe célzás arra, hogy forradalmat csinál. A Cuvântul szerint Duca és Ar-

getoianu ezen a ponton ellentétbe ke- rültek a pártvezérrel és állítólag kije- lentették, hogy nem követik Bratianu Vintilát az általa megjelölt új uton, mert az kizárólagosan személti érdek és árt a párt jövőjének.

Minisztertanács előtt a középiskolai oktatás reformja

A kormány tegnap este hosszú ideig tartó tanácskozást folytatott, amelynek lefolyása a biztonság és nyugalom ér- zését tükrözteti. Egész halom törvény- javaslat ügyével foglalkozott. Megállá- pitotta, hogy a parlament ülészaka május 31-én föltétlenül véget fog érni. Dr. Moldovan Gyula egészségügyi al- miniszter a szerenesejének szabályozá- sáról és a fürdőhelyek fejlesztéséről, a hadirokkantak földdel való kielégítésé- ről és a nemzeti parkok létesítéséről szóló törvényjavaslatokat ismertette. Megvizsgálta a minisztertanács az agrár- törvény és a mezőgazdasági kama- rak reorganizációjáról szóló novellaris javaslatokat. Costachescu közoktatás- ügyi miniszter bemutatta a középisko- lai törvény módosításának tervezetét, amely szerint ebben az évben a bacea- laureátus rendes időben történik és utá- na az előkészítő évet a tanulók közép- iskolájukban töltik, a jövő tanév után pedig a középiskolában töltendő előké- szítő év után tehetik csak le a bacea- laureátust. Formálisan tehát nem állít- ják vissza a középiskola nyolcadik osz- tályát, ténylegesen azonban mégis any- nyiban, hogy az előkészítő év már nem az egyetemhez fog kapcsolódni. A mi- nisztertanács letárgyalta az ügyvédi reform törvényjavaslatát is.

A beszarabiai kérdés elő- térbe lép

Stere Constantin tegnap megjelent a

Erdekes, hogy a Viitorul rendkívül székszávan emlékezik meg a tegnapi tanácskozásokról és csak annyit jelent be, hogy a párt végrehajtó bizottsága hétfőn folytatni fogja a tanácskozáso- kat.

kamarában és nagyszámu hivei részé- ről óvációban részesült. A politikai kö- rököt élénken foglalkoztatja ez az ese- mény és a kritikus vasárnap közeledé- se, amikor Kisenevben a parasztpárt beszarabiai tagozata kongresszust tart és ugyanakkor Stere is konferenciára gyűjti közvetlen hiveit.

Érthető, hogy a beszarabiai probléma kiétezt állapotában Pan Halippa min- dent elkövet, hogy az összes beszará- biaiakat egy közös nevezőre hozza. Teg- nap estére Pan Halippa elnökletével értekezletre hívták a parlament besza- rábiai csoportját, hogy az újjáalakítást és egységes politika biztosítását még a kisenevi vasárnap előtt végrehajtsák. A meghívott stereisták azonban nem jelentek meg és így a tulajdonképeni megbeszélést péntekre kellett halaszta- ni. Addig minden erőfeszítést megtesz- nek, hogy a beszarabiai csoportot össze- kovacsolják és a kormány föltétlen tá- mogatására preparálják.

— Ötvenszázalékos jegykedvezmény a fürdővendégeknek. Bukarestből jelen- tik: A CFR 50 százalékos vasuti jegy- kedvezményt nyújt a fürdővendégek- nek. A kedvezmény a visszautazásnál vehető igénybe, amikor az odautazás- hoz váltott jegy ellenében nem kell jegy- et váltaniok a fürdőhelyekről eluta- zóknak. A kedvezmény tartama május 20-tól október 15-ig.

Ahogy Coudenhove álmodta s ahogy Briand csinálja

A vékonycsontu, szenvedélyes ajkával megnyerő külsejű bécsi gróf meg lehet elégedve. Őtletét, az Európai Egyesült Államok megvalósítására vonatkozó elgondolását egy tényleges államférfi: a kajla bajszu, sokat evő és ivó, jovialis Briand akarja kiemelni az utópiák világából. E pillanatban nem lehet megállapítani, hogy Coudenhove-Calergi lehet-e megítélhető Briand akciójával, vagy pedig Briand kipróbált ravaszágát dicséri, hogy egy olyan utópista gondolatvilágát tette magáévá, mint Coudenhove-Calergi.

Tény az, hogy Páneurópa eszméje szinte máról-holnapra a realitások világába igyekszik beágyazódni, persze amolyan Briand-módra: tapintatosan, ravaszul, megalkuvón s lehetőleg félmegoldásokkal. Azonban egy olyan politikus részéről, mint Briand, aki körülbelül az összes világnézeteket és pártokat kiszolgálta már s aki a politikai távzás mesterbajnokának számít: ez is eredmény. Eredmény főleg azért, mert Briand minden körülmények között realista s a kezdeményezőknél abba a fajtájába tartozik, akik nem kedvelik a rizikókat. Tipikus francia kispolgár, szereti az anekdotákat, a kényelmet és a testére szabott ideákat, de nem hiva a nagy lángolóknak, a távolabbi céloknak. Van benne némi pogány derű s egy jó adag előrelátás, amely azonban sohasem terjed túl a maga és osztályának korlátolt érdekein. Minélfogva Páneurópa-ideája sem valami álmodozó, magas elképzelések kerete, hanem csak a kényesítő körülmények ravasz kiparizálásának egyik eszme-lével leöntött módszer akar lenni. Aki Jules Sauerwein Páneurópa-ra vonatkozó cikkét olvasta, az egy pillanatig sem kételkedhetik ebben. Briand házi publicistája nem beszél eltökélt, harcoss, nagystilű szándékokról, csupán megemlíti azokat a szinte katasztrófális méreteket öltő nehézségeket, amelyekben Európa vergődik s amelyek egész gazdasági és morális életét úgy örlik meg, mint a szu az évszázados fákat. Persze Sauerwein logikája egészen briandi. Nem abban látja a mai Európa gazdasági és morális esdőt, hogy a győző hatalmak s ezek között is elsősorban Franciaország kínai falakat emelt a termelés és fogyasztás szabad vérkeringése elé, hanem magát a gyűlöletet és a türelmetlenséget bélyegzi meg, anélkül, hogy észrevenné: mindez éppen az ő hatalmi politikájuk eredménye.

Briand mindig óvatos volt, óvatos tehát most is. Nem ad, mint egy aggodó orvos, paciense számára hathatós receptet: megelégszik azzal, hogy tanácskozássra hívja össze kollegáit a nagybeteg ágya felett, mert ezzel is kitolhatja az aktív beavatkozás s a lelkiismereti kétely bekövetkezésének nehéz perceit. Briand Páneurópa-t akar, de úgy, hogy a keeske is jól lakják és a káposzta is megmaradjon. Megmaradjon elsősorban Franciaország vezető pozíciója a kontinensen s ha már a vámhatárokat le kell bontani, úgy ebből elsősorban a francia nagyipar s a francia kispolgár profitáljon. Az eszmék e nagy bajnoknál hajlandó lemondani bizonyos kamattöbbletről, de a tőke biztonságát nem hagyja veszélyeztetni. A kérdés csupán az, hogy vajjon a többi európai nemzetek Briandjai között nem akadnak éppen olyan ravaszok, éppen olyan körmönfontok, mint az eredeti, a hamisítatlan, a tényleges Briand?! A szerencsétlenség szemfülessé és ötletesebbé teszi az embereket és ha Európa jelenlegi államférfiiról nem is lehet mondani azt, hogy szellemük étheri magasságokban lebeg: annak elismerését lehetetlen megtagadni tőlük, hogy érdekeik kemény megvédelmezésében nem kullognak hátul.

Félő tehát, hogy az egyelőre csak megmondások koncaul odadobott páneurópai eszme léket fog kapni az események torpedójától. Európa ma úgy gazdasági, mint politikai tekintetben válságának tizenkettedik óráját éli. Fogyasztó piacainak katasztrófális eszkenése közben fegyverkezése a mértni haladvány szerint nő. A esdők és leépítések nyomasztó ereje most már nemcsak a munkásosztályt üli meg végzetesen, hanem a mezőgazdaságot, a középosztályt, sőt a tőkés egy tekintélyes részét is. A római rémlátás: a mindenki harca mindenki ellen, — amit különben Jules Sauerwein is hangoztat — bekövetkezett. Nagyon jól tudjuk, hogy mindezen a vámhatárok le-

döntésével, ha nem is lényegesen, de átmenetileg segíteni lehetne. Segíteni lehetne abban az esetben, ha a magasabb társadalmi és gazdasági érdekekkel szemben nem állanak az alacsony politikai érdekek. Már pedig Briand és általában a Briandok, bármennyire jól látják és bármennyire is hangoztatják az ugynevezett magasabb érdekeket — a valóságban mindig az alacsonyabb érdekek védelmére gondolnak.

Coudenhove-Calergi, a nemes bécsi gróf egészen bizonyos, hogy nem úgy képzei el a maga Páneurópiáját, mint a jovialis Briand és franciába ojtott zsidó prófétája: Jules Sauerwein. A bécsi grófnak van valami nagyvonalú feudális gesztus, az elvont eszmék iránti tiszta rajongás, amely sok tekintetben mutat hasonló vonásokat Plato állam-ideájával. Ő kevésbé a realitások embere s inkább ahhoz a gondolatához tartja magát, hogy minden haladás és minden eredmény, amit az emberiség a haladás útján elért: kezdetben utópia volt. Német vonás ez, amelyet a teuton ősök kulturivadékai a hellén filozófiából mentettek át. Ezzel szemben Briand, mint a legutóbb francia, nem az eszmékből tér meg a

realitásokhoz, hanem a realitásokból szövi meg a maga eszméit. A mai realitások pedig sivárak, silányak, veszélyekkel és örvényekkel teliek. Briand végeredményben ezekhez a silány valóságokhoz kénytelen alkalmazkodni, ezekhez kell tehát alkalmaznia a maga páneurópaizmusát is. Ezért a Páneurópiáért nem szabad és nem is lehet valami tulnagyon lelkesedni. Bármennyire realitások látszik, lényegében mégsem más, mint kuruzslói módszer egy olyan betegséggel szemben, amely csak a gyors, operatív beavatkozás segítene. Briand kitünően látja a részleteket, mint minden kispolgár. A részletek jó meglátásának és a részletekkel való megalkuvásnak köszönheti csodálatraméltó pályafutását, de egyben ennek köszönheti azt is, hogy a nagy egész átekintésére nincsen meg a képessége. Ő, mint annyi társa — tüneti kezelésre akar szorítkozni, mikor csak az egész szervezet reorganizációja mentheti meg Európát. Am ehhez rengeteg hazugsággal és áltatással való bátor leszámolás kellene, amit Briandtól nem lehet várni — ergo ne is várjuk.

Salamon László.

Párisban konferenciára ültek össze az európai országok zsidó frontharcosai

A francia hadügyminiszter és az országos főrabbi elnököltek a zsidó hadiönkéntesek emlékünnepe

Páris, május 15. Május 9-én Párisban megnyitották az európai országok egykori zsidó frontkatonái egyesületeinek konferenciáját. A konferencia a lengyel sejm képviselője, Zewi Heller nyitotta meg. Mint delegátusok megjelentek: Lazare tanár, Flaumenblau (Bécs), dr. Kastan (Riga), Henry Isaac kapitány (London), Any Isaac, a hadiékülményes Vörös Kereszt tulajdonosa (London), Lutan (Vilna), dr. Kruker, Kadmi Cohen és Schalon Schwarzbart (Páris). A németországi zsidó frontkatonák birodalmi szövetsége nem képviseltette magát. Napirenden a Zsidó Frontkatonák Világszövetsége megalakulásának problémája állott. Zewi Heller sejm képviselő jelentésében ismertette a zsidóknak a háborúban való részvételét és rámutatott azokra a feladatokra és cé-

Jokra, amelyeket meg kell valósítani a zsidó frontkatonák szövetségének. Az ülést követő estén a delegátusok kivonultak az Ismeretlen katona sírházhoz, ahol koszorút helyeztek el.

Május 10-én a Carency mellett lefolyt ütközet tizenötödik évfordulója alkalmából az egykori zsidó hadiönkéntesek hatalmas emlékünnepe rendeztek a Palais du Trocadero-ban. A gyűlés díszelnöke, Israel Lévi, Franciaország nagy rabijja és a hadügyminiszter volt. Részt vett azonkívül a francia közélet számos kiválósága is, köztük Jean Fabry képviselő, Picot ezredes, Leonard Rosenthal Syvain Léwy, az Alliance elnöke, Charles Lambert képviselő, W. Qualid tanár, Henry Torres, a híres ügyvéd, továbbá Geismar és Weiler tábornokok.

Két heti hajsza után elfogták a mogosai rablókat, akik kiraboltak egy diplomáciai autómobilt

A banda vezére tartalékos főhadnagy, társa pedig korcsmáros

Bucaresti-Bukarest, május 15. Két héttel ezelőtt vakmerő rablótámadás történt Fogaras és Sárkány község között. Fegyveres utonállók állították le Bika László kereskedő kocsiját és 63 ezer lejt raboltak el tőle. A rablók arcukat korommal mázolták be és ezenkívül zsebkendőből készült alarcot is viseltek. A rablás elkövetése után megfenyegették a kereskedőt, hogy halálra, ha két órán belül elindul további útjára.

Amikor Bika László két óra múlva tovább folytatta útját és jelentette a rablást a csendőrségnek, már bittal üthették a rablók nyomát. A havas felé távoztak el s ott eltűntek.

Stinghe csendőrkapitány mozgósította az egész csendőrséget, de napokon keresztül semmi adatot nem tudott beszerezni a rablókról. A múlt hét elején aztán névtelen feljelentést kapott, amelyben figyelmeztették, hogy két jó módunak hitt sárkányi ember éppen a rablótámadás napján tűnt el a községből és bár az egyik tartalékos főhadnagy és földbirtokos, a másik korcsmáros, mégis fennállhat velük szemben a gyanu, hogy részük volt a rablásban.

„Keleteurópa zsidói között feltűnően emelkedett az öngyilkosságok száma“

Josef C. Hyman jelentése a keleteurópai zsidók tragikus helyzetéről

Newyork, május 15. A Joint egyik amerikai titkára, Josef C. Hyman, a napokban közreadta a keleteurópai zsidók helyzetéről szóló jelentését. Ebben

megállapítja, hogy a gazdasági nyomás következtében a keleteurópai zsidók között feltűnően emelkedett az öngyilkossági esetek száma. Hyman és

GYOMOR ÉS BÉL BANTALMAX?

Meg máma beszélni orvosával?

egy Házikura a természetes Karlsbadi Sprudelsóval!

Még a leggyorsabb gyomorfejtésnél is többször teljes gyógyulást okozott. Minden gyógyszerárban, drogeriában kapható. Ára Lei 94 -

Bressler titkárak a Joint megbízásából bejárták Lengyelországot, Litvániát, Lettlandot, Romániát, Csehszlovákiát és Ausztriát.

Azokban az országokban, amelyeket a régi Oroszországból leszakítottak, a zsidók ugyszólván elvesztették gazdasági fundamentumaikat. Akik egykor az orosz birodalom gazdasági életében mint kereskedők, exportőrök, koncesszionáriusok és közvetítők jelentékeny szerepet játszottak, teljesen elszegényedtek. A békekötést követő államalakulásokkal régi piacok szűntek meg és a régi szabadkereskedelm helyébe az üzleti korlátozások és vámtilalmak léptek.

Különösen Lengyelország, Litvánia és Lettland szenvedett sokat azáltal, hogy a nagy orosz mögöttés országrész elszakadt. A keleteurópai zsidóság számára a háború még mindig nem fejeződött be. Az új országok kormányai olyan politikát folytatnak, amelyeknek célja az uralkodó nemzetiségnek gazdasági bázist szerezni a lakosság többi elemeinek, különösen a zsidóknak rovására. A zsidókat számos régebbi koncesszióktól és engedélyektől megfosztották. A közmunkáknál szisztematikusan kikapcsolják őket, az állami hivatalokban pedig a legkritikább esetben kapnak alkalmaztatást. Lengyelországban, Litvániában, Romániában stb. a kormány bankjai és a félhivatalos pénzüzetek a nemzsidó fogyasztó és termelői szervezeteket előnyben részesítik, ugyanakkor, amikor a zsidó szervezeteket és kisembereket támogató bankoknak semmiféle állami támogatást nem adnak. Semmi remény nincs arra, — mondja a jelentés — hogy belátható időn belül a keleteurópai zsidóság saját maga viselje a szociális gondoskodás terheit.

Mialatt a lengyelországi és más keleteurópai zsidók azon igyekeznek, hogy hozzáigazodjanak az ország struktúrájához és az új piacokhoz, egy jó ideig az amerikai zsidóknak kell őket támogatniuk.

Nagyszabású leánykereskedő-szervezetet lepleztek le Argentínában

Eddig több mint négyszáz letartóztatás történt

Buenos-Aires, május 15. Egyik Buenos-Aires-i lap szenzációs részleteket közöl az argentinai leánykereskedelméről. A lap szerint a Buenos-Aires-i rendőrség nagyszabású szervezetet leplezett le, amely milliókat keresett az elmúlt években leánykereskedéssel. A legtöbb leányt Németországból és Lengyelországból hozták. Valóságos utlevélgyárak volt és a leányok mind hamis utlevelekkel jöttek Argentínába. Ezidő szerint Argentínában ezerötven európai leány él, akiket \$800 - \$500 márkáért vásároltak Európában. Eddig több, mint négyszáz letartóztatás történt.

A leplezett szervezet a legnagyobb leánykereskedelmi vállalkozás, amely eddig Amerikában működött. A szervezetnek valóságos tőzsdéi voltak, amelyekben úgy kötöttek üzleteket, mint bármilyen más árutőzsdén. A különböző típusú leányoknak rendes árak voltak, amely a kereslet és a kínálat arányában ingadozott. Az évi leánykivitel átlaga két-háromszáz nő volt. A szervezet európai központja mint megállapították Párisban van.

A nyomozás adatai szerint az Argentínába exportált leányok zama legalább háromezerre tehető. A nyomozás megállapította, hogy az egyik Buenos Aires-i mulatót zsinagógának rendezték be és a baccanáliákat vallási ünnepeké jelszavával leplezték. Több európai leány belehalt a leírhatatlan szenvedésekbe. Ezeket a halottakat titokban temették el az egyik külvárosi temetőben.

Constantin a mármar

Rom

Sighetul-Marmar május 15. (Az Uj Kelet) Néhány nappal ezelőtt, hogy a drágaság négy parasztonél megtalálták a veleit és e levelek gyere kiterjedő östakoztak ki. Constantin a leveleket május nappal később, a geti hatóságok Befőügyész elméletileg tilt. Az egyik le nio Maris Luenna Gligor bizalmas következőképen sz

„Románok

Ha meg akar dőktől, fogadj emberemnek, D Codreanu jönni tettekresek vag

A dragomérfalv luontól elkobzott mármaroszigeti hoz, amely attett séghez, a levelebe gort nem sikerül szik, megneszelte, resik és ismeretl

Mind egy-e polya

Most derült ki, tin milyen széles meg összeeszküvés lomban annakide és a polyanai pa gyűlve, de ott volból álló parasz valamennyi falu a hatóságoknak ról, hogy Márma delegáció húzódo loma és hogy az aknázza antiszen

Const

Constantin Da óta a borsai zsidó jával elutazott, szonnyole éves és dramáiról ha állítólag egy ide Universal című. Állandó lakhelye gok nem ismeril

A vizsgálózetője vizsgál

Az Uj Kelet katarsa beszélés sára kiküldött vizsgálóbizottsá nescu vezérinspe tor mindenképe büns Constantin tóra s a legs zött akarja elhlyát. Danilo g bizottság ezért tartóztatását, ezért egyidejűl állítva. A bizo tosnak, hogy a tőztesa, mert rosszabbodna.

A vezérinspe mármaros gaz llyennek a bizo ka és nines ke hogy Juga pre lentésében, ami arról számolt

Constantin Danilo levele a máramarosszigeti paraszthoz

A belügyminiszteri vizsgálóbizottság nyilatkozik az Uj Keletnek a borsai vizsgálat eredményéről

A polyánai templomban — anélkül hogy a máramarosszigeti hatóságok tudtak volna róla — minden máramarosi falu képviselve volt. A targu-frumosi dosarból eltűnt a legfontosabb akta. A regátban széles mederben folyik tovább az antiszemita agitáció

Románia amerikai követe aggódik az antiszemita kilengések miatt

Sighetul-Marmatiei-Máramarossziget, május 15. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nappal ezelőtt beszámoltunk arról, hogy a dragomérfalvai esendőség négy parasztot tartóztatott le, akiknél megtalálták Constantin Danilo leveleit és e levelekből egy az egész megyére kiterjedő összeesküvés szálat bontakoztat ki. Constantin Danilo ezeket a leveleket május 8-án írta, tehát egy nappal később, miután a máramarosszigeti hatóságok Borsán jártak és ott a főügyész elméletileg „letartóztatta” Danilo. Az egyik levelet Constantin Danilo Maris Inonnal küldte Jódra Dunca Gligor bizalmas emberének. A levél a következőképpen szól:

„Románok!

Ha meg akartok szabadulni a zsidóktól, fogadjatok mindenben szót emberemnek, Dunca Gligornak. Zalea Codreanu jönni fog. Készüljétek, mi tettekre várunk.

Constantin Danilo”

A dragomérfalvai esendőség a Maris Inontól elkobzott levelet eljuttatta a máramarosszigeti esendőparancsnoksághoz, amely áttette azt a szigeti ügyészhez. A levélben szereplő Dunca Gligor nem sikerült előállítani, úgy látszik, megnesztele, hogy a esendőrök keresik és ismeretlen helyre távozott.

Minden máramarosi faluból egy-egy delegáció volt a polyánai templomban

Most derült ki, hogy Danilo Constantin milyen széles mederben szervezte meg összeesküvését. A polyánai templomban annakidején nemcsak a borsai és a polyánai parasztek voltak összegyűlve, de ott volt egy-egy négy-öt tagból álló parasztdelegáció Máramaros valamennyi falujából. Jellemző, hogy a hatóságoknak fogalmuk sem volt arról, hogy Máramaros minden falujából delegáció húzódott fel a polyánai templomba és hogy az egész megye alá volt aknázva antiszemita propagandával.

Constantin Danilonak nyoma veszett

Constantin Danilonak egyébként, mióta a borsai zsidók ezer lejjel és autójával elutazott, nyoma veszett. A huszonnyolc éves fiatalember, aki költői és dramairói hajlamokkal rendelkezik, állítólag egy időben a Cuvantul és az Universul című lapok munkatársa volt. Állandó lakhelyét a máramarosi hatóságok nem ismerik.

A borsai vizsgálóbizottság vezetője nyilatkozik a vizsgálat eredményéről

Az Uj Kelet máramarosszigeti munkatársa beszélgetést folytatott a Borsára kiküldött belügyminisztériumi vizsgálóbizottság vezetőjével, Alimánescu vezérinspektoral. A vezérinspektor mindenképp kijelenti, hogy a főbűnös Constantin Danilo, aki Cuza agitátora s a legszerencsétlenebb nép között akarja elhinteni a gyűlölet konkolját. Danilo gyilkosságára uszított, a bizottság ezért elrendelte azonnali letartóztatását. A két pap asszisztált, ezért egyidejűleg törvényt elé lesznek állítva. A bizottság nem tartotta fontosnak, hogy a két papot azonnal letartóztassa, mert a helyzet ezáltal csak rosszabbodna.

A vezérinspektor ismerteti azután a máramarosi gazdasági helyzetet, amelynek a bizottság látja. Nincs munka és nincs kenyér. Nagy hiba volt, hogy Juga prefektus ur elmúlt évi jelentésében, amit a kormánynak küldött, arról számolt be, hogy Máramarosban

nincs munkanélküliség.

A bizottság interveniálni fog, hogy a kormány adjon a máramarosi népek munkaalkalmat. Az erdőkitermelésnél és egy Máramaros és Bukovina között kiépítendő országút révén. Intézkedett továbbá a bizottság táviratilag egy gyorssegély ügyében, ami a hét végén meg is fog érkezni Borsára. Főleg gabonából és pénzbeli segélyből fog állni. Borsán ez is megnyugtatólag fog hatni.

— Bűnösök-e a zsidók a borsai eseményekben? — tesszük fel a kérdést.

— Ugyan, ugyan — válaszol Alimánescu vezérinspektor. — Szó sem lehet róla. És ha bárki állít ilyesmit, ez csak rövidlátásra vall.

Ki az oka annak, kérdelem, hogy a borsai zsidóság pánik között élt öt napon keresztül?

A vezérinspektor elgondolkozik. Azután beszélni kezd, lassan, minden szót tagolva:

— Örvendünk, hogy így történt, ahogy történt. Valószínűnek tartom, hogy a hatóságok nem járhattak más-

A targu-frumosi dosarból eltűnt a legfontosabb akta

Bucuresti-Bukarest, május 15. Az egész regátban változatlan hevességgel folyik tovább az antiszemita agitáció. Targu-Frumos környékén antiszemita agitátorok járnak be a falvakat és nagygyűlésekre hívják össze a parasztokat Targu-Frumosba, ahol a diákok fogják ismertetni a zsidók általi megtamadtatásuk történetét. A megyei pa-

képén el. Sok volt ugyan öt nap, de ők azzal védekeznek, hogy nem mertek semmit se csinálni alapos megfontoltság nélkül. Es ne felejtse el: Lupény még nincs olyan messze tőlünk... Nincs kizárva, hogy egy nap alatt is rendet lehetett volna teremteni, de erről nem akarok a nyilvánosság számára beszélni. Kijelentjük, hogy a rend most, az utóbbi intézkedések révén, garantálva van, annál is inkább, mert a kormány már a jövő hét folyamán munkát ad a nyomorúságos borsai parasztnak. És ha lesz kenyér, akkor jöjjön igazgató Cuza tanítványa!

Még kérdeznék valamit a Danilo által írt levelekről. Tud rólok, mondja. De nem tulajdonít nekik fontosságot. Ő csak azt domborítja ki: Borsá kap kenyeret, a bűnösök lakolnak s a rend garantálva van.

Ujra kér, hogy nyugtassuk meg a közvéleményt s megígéri, hogy interveniálni fognak Máramaros érdekében. Bucuszóul beírja noteszbe kusza jellegzetes betűkkel: Alimánescu.

Schön Dezső

pok a borsai papokkal ellentétben, erőlyesen felvették a harcot a cuzista agitátorokkal és minden módon ellensúlyozni igyekeznek az agitációt.

A galaci vasgárda zöldinges tagjai valóságos terror alatt tartották tegnap is a várost. Ma a gárdisták szétutaztak a megyékbe, hogy a falvakban fejtsenek ki propagandát.

Oșorheiu nagyváradi rendőrkomiszár véresre vert és három napig fogvatartott egy gazdag zsidó kereskedőt,

akiről egy román paraszt azt állította, hogy a vásárban ellopta tőle pénztárcáját

„A parasztnak hiszek, mert ő román, te pedig zsidó vagy”

Oradea-Mare-Nagyváradi, május 15. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Rotschild Izidor 54 éves nagyváradi kereskedő és többszörös háztulajdonos hétfőn délelőtt az egyik telken folyó építkezéseket tekintette meg. Tizenegy óra felé az adóhivatalba indult. Miután itt elintézte dolgát egy Szent László téri üzlet felé tartott, amelyben Rotschild Izidor leánya alkalmazásban van. A bolt előtt egy parasztember lépett Rotschild elé és követelte, hogy a tőle ellopt pénzt adja neki azonnal vissza. Rotschild hangoztatta, hogy ő parasztembert soha nem látta. Ez azonban ismételt és határozottan állította, hogy Rotschild volt az, aki a lóvásártéren pénztárcáját ellopta tőle. Rotschild látta, hogy a parasztember nem tágit és hogy a feltűnést elkerülje, ajánlotta, hogy nemjen vele a rendőrségre, ahol majd teljesen tisztázni fogja magát.

A rendőrség a parasztember Osorheiu rendőrkomiszárnak előadta panaszát és határozottan állította, hogy Rotschildban felismeri azt az embert, aki egy őrizetlen pillanatban pénztárcáját az abban lévő pénzzel együtt zsebéből kiemelte. Rotschild tiltakozott a vád ellen és a nála lévő adóhivatali nyugtával teljesen alibit bizonyított. Beigazolta, hogy a parasztember által említett időben a város másik részén, az adóhivatalban volt, a délelőtti többi részét pedig a most épülő házában töltötte el, amit a kömivesével akart igazolni. Felmutatta a nála lévő 34 ezer lej értékű bankbetétkönyvet, amely szintén a délelőtti folyamán az adófize-

tése egy nagyobb összeget vett ki. Azonban a komiszár minden igazoló iratokat figyelembe sem véve, fajtogatni kezdte a köztisztviselőben álló kereskedőt és többször pofonütötte. Majd a Rotschildnál lévő bottal, addig ütötte, amíg az eltörtött a szerencsétlen emberen, közben ezt kiáltotta:

— Ennek a parasztnak hiszek, mert ő román, te meg zsidó vagy.

Miután a szerencsétlen embert véresre verte, bezárta egy cellába. Délután Rotschild leánya, aki a paraszt és édesapja közötti vitának, amely a Szent László téri üzlet előtt folyt le, fültanujja volt, felment a rendőrségre, ahol édesapja iránt tudakozódott. Ott érdeklődésére azt a választ kapta, hogy apja már hazament. Azonban apját nem találva otthon, kétségbeesetten rohant vissza a rendőrségre, ahol közölték vele, hogy Rotschildot egy cellába zárták. A leánya annyit ki tudott eszközölni, hogy átvitték az inspekción szobába, ahonnan reggel az ügyészségre kísérték, ahol szerdátig fogva tartották.

A lapok munkatársainak Reu Illés kvesztor távollétében Fodor igazgató nyilatkozatot adott. Nyilatkozatában Fodor igazgató kijelentette, hogy a kereskedőt nemcsak, hogy nem bántalmazták, de a leánya kérésére egy földszinti szobába helyezték el, ahonnan az ügyészségre kísérték, majd a szerdai napon szabadlábra helyezték, ami azonban nem jelenti azt, hogy tényleg ártatlan.

Rotschild Izidor szabadlábrahelyezése után felkereste a Zsidó Jogvédő iro-

Jasii jelentés szerint Targu-Frumosba megérkezett a vizsgáló-bizottság, amely megállapította, hogy egyes rendőrök két egymással homlokegyenest ellenkező deklarációt adtak le az eseményekről. Előbb azt vallották, hogy a zsidók részéről indult ki a támadás. A bizottság megállapította, hogy egy rendkívül fontos akta egyszerűen eltűnt a dossziéból. Ez az akta annak a soffőrnek a vallomása volt, aki autóbuzson a diákokat hozta és aki azt állította, hogy a diákok kezdték a támadásokat.

A bizottság most újból ki fogja hallgatni az összes tanukat.

Beavatott helyről nyert értesülésünk szerint a belügyminisztérium azzal a tervvel foglalkozik, hogy azokon a helyeken, ahol antiszemita kilengések fordultak elő, ki fogják cserélni a közgazgatási hatóságokat.

A nyílt utcán inzultáltak egy bukaresti rabbit

Bucuresti-Bukarest, május 15. A Dimineata jelentése szerint tegnap a cuzisták részéről ismét súlyos incidens történt. Egy fiatalemberekből álló csoport az utcán megtámadta Katz bukaresti rabbit és súlyosan inzultálta s bántalmazta. A rabbit a mentők részcsítették első segélyben. Niemerover szenátor bukaresti főrabbi az est folyamán felkereste Nicolaeu tábornok rendőrprefektust és feljelentést tett a támadók ellen, akiknek kilétét a hatóságok erőlyes nyomozással igyekeznek felderíteni.

Románia amerikai követe szerint rossz szolgálatot tesznek az országnak az antiszemita kilengések

Citta Dawila Románia amerikai követe kijelentette az Adeverulnak, hogy az antiszemita excesszusok igen rossz szolgálatot tesznek az ország hitelének. Az egész amerikai sajtó megbélyegzi a cuzisták eszelekedeteit. Az állítólagos kommunista veszedelemmel való agitáció szintén rossz szolgálatot tesz az országnak. Ugyancsak csökkenti az ország hitelét az alkotmányos tényező körüli bizonytalanság atmoszférájának a keltése. Egyébként az amerikai pénzügyi körök Románia iránt kedvező véleményen vannak, ha csak ezt a véleményt nem fogják a fenti körülmények ellenkező irányban befolyásolni.

dát, ahol előadta panaszát, felmutatva Klein Ernő dr. által kiállított bizonyítványt, amely így szól: „A mai napon megjelent nálam Rotschild Izidor 54 éves kereskedelmi ügynök, aki elpanaszolta, hogy folyó hó 12-ikén megverték és balraán és balvállán fájdalomkról panaszokodik. Harminc órával a sérülés után a balfül alatt, a fül belső és külső szélén, két centiméter hosszú kékes véraláfutás látható, a balváll és balra az érintésre nagyon érzékeny és egy gyermektenyérynnyi területen véraláfutásos. Aktív és passzív mozgás fájdalmas. A Zsidó Jogvédő Iroda küldöttségileg fogja felkeresni Reu Illést. Rotschild Izidor pedig ügyvédje útján súlyos testisértés címén feljelentést fog tenni bántalmazója, Osorheiu komiszár ellen.

Vizre bocsájtották az angol haditengerészet új óriás-tengerallattjáróját

London, május 15. Az angol haditengerészet új óriás-tengerallattjáróját tegnap vizre bocsájtották. A hatalmas buvárhajó hossza 260, szélessége 28 láb. Vizkiszorítása a tenger felszínén 1570, a víz alatt 2040 tonna. Páncéltornyában egy négy hüvelykes ágyu van és fel van szerelve a buvárhajó hat torpedólanszöröző csövel is. A hatalmas tengerallattjáró nagymennyiségű üzemolajat tud magával vinni. Ez a haditengerészet háboru óta 17-ik vizre bocsájtott tengerallattjárója.

Hirdessen az Uj Kelet-ben

Mussolini:

„A fasizmusnak semmi köze a reakcióhoz; hirtől sem ismeri az antiszemitizmust“

„Nézzé meg szindikalista törvényeinket; baloldali emberek is csodálkoztak, hogy ezen a téren mit teremtettünk“

Theodor Wolff a Berliner Tageblatt főszerkesztőjének szenzációs beszélgetése a Duceval

Theodor Wolff, a kiváló német publicista a napokban felkereste Mussolinit Rómában. Mussolini, aki ismeretesen maga is újságíró volt, régebről ismeri Wolffot és már ezért is, a közöttük lefolyt beszélgetés barátságosabb és imádkozóbb volt, mindazokénál, akik meginterjúvolták az olasz diktátort. A cikk a Berliner Tageblattban jelent meg. Érdekesebb részeit alább közöljük:

Mussolini családjával a Villa Torloniában lakik, de a Kapitólum lábánál fekvő Palazzo Veneziaában fogad és uralkodik. Ez a palota egyike a leghatalmasabb olasz reneszánsz-palotáknak, hatalmasabb és falai sokkal erősebbek, mint akár Florenz legrégebbi nemesi palotáinak bármelyike. A kapuban fascista milícia áll, néhány polgár. Ezek veszik át a meghívót, mire egy tisztviselő felkíséri az embert a legfelsőbb emeletre. Odafent nagyon szép régi képekkel és reneszánsz-butorekkel díszített városzobába kísérik az embert, mindenütt szolgál és őrtálló fascisták kézemelével köszöntik az embert. Fiafalemberek ülnek az előszobában pártjelvényrel a gomblyukban, idősebb urak, nyilván mérnökök, nagy rajzolt tervekkel ülnek és tanulmányoznak. Tíz percet ültem és az alatt a Duce elintézte a várakozókat.

Modellek az asztalon

Egy szolga közeledett felém és közölte, hogy a miniszterelnök ur kéret. Egy másik szobán át kellett végigmen-nem, amelyben senkisémet tartózkodott. Középen asztal, az asztalon egy hatalmas palota modelje. Valószínűleg egyike azoknak a nagy műveknek, amelyeket most fognak építeni.

A szolga kinyit egy ajtót és bevezet egy üres terembe, amelynek felső végén egy íróasztal mögött Mussolini ül. A hosszú, freskókkal díszített, márványpadozatu teremben Mussolini egészen kicsinek látszik. Nem is lehet körülnézni a teremben, előre irányított tekintettel oda kell menni a férfihez, aki egyedül hatalmas egyedülvalóságban és minden valóságban.

Nincs egy ós hajszála sem
Amikor körülbelül a terem egyharmadán átmentem, Mussolini felállott, kinyújtott kézzel fogadott és mosolyogva fogadta köszöntésemet.
— Nyolc év óta — mondotta — mit sem változott.

Mire én visszauvariáskodtam.
— Önnek sincs egyetlen ősz haja sem. Valóban egyetlen ősz haj nem fénylik egészséges, erőteljes fején, mozdulatai könnyűek és rugékonnyak, a roppant munka terhét nem lehet felismerni rajta és kétségtelen, hogy a gyomorbetegségeről szóló hírek a legendák világába tartoznak. Szemben ülünk egymással és amikor egy-egy könnyebb kérdést vettem fel, néhány pillanatra teljesen magabavonult. Nem uralkodott rajta az a nyugalom, amellyel a balkonról, vagy tribünről le szokott nézni csapataira. Ajkát összeszorította és kemény álla előrengrott, kezét mellére kulcsolta és nagy szemének fehérje élesen kiemelkedett pupilláinak sötétjéből. Az ember azt hitte: most ki fog robbanni, azonban a megkövesült arc hirtelen természetesen életet öltött, a vonások feszültsége megenyhült, melegség és feszültség ömlött el rajta és temperamentumos gesztusok hangsúlyozták ki a választ. Mondhatom, volt ilyenkor lényében valami, amit a francia „charme“-nak nevez. Franciául beszéltem, ő talán jobban, mint én. De olykor német szavakat is dobott a beszélgetésbe, talán csak így kockettériából.

„Mi van Nápolyban?“

— Ön Nápolyban volt — szölt — mondja, mi van ott? En már hat év óta nem voltam ebben a városban és nem hiszek a városról közölt leírásoknak. Valóban olyan nagy a tisztaság, mint ahogy hallottam?

Azt válaszoltam, hogy Nápoly telje-

sen megváltozott és az idegenek, akik a higiénikus és komfortos hotelben ülnek, nem találják eléggé festőinek.

— Nem rajongok a pittoreszk városokért. E szó alatt bünt, piszkot és szemetet szokás érteni.

Az autokratia „demokrata“

Ezután rátértünk a politikára. Mondottam neki: a német — olasz kapcsolatokat megnehezíti a két ország belpolitikai ellentéte.

— Ön a fascista rendszert képviseli, mi pedig a demokráciát.

— De én is demokráta vagyok, mindenestre — autokrata demokráta.

— Hiszen a belpolitikai különbségnek nem szabadna kihatnia a külpolitikára. Elvégre Moszkvával is megtudunk egyezni. A dolgok azonban úgy állnak, hogy Önöknél mindazt, ami Németországban történik, belpolitikai szempontból ítéljük meg és mert mi parlamentári demokrácia vagyunk, elítélően gondolkozunk rólunk, amint ahogy minálunk önnel szemben hasonló hibák történnek.

— Ez helyes. Csak hogy egy példát mondjak, a napokban egy olasz szerző könyvét olvastam, aki azt írja, hogy Berlin nacionalista város, mert véletlenül egy olyan vendéglőben volt, ahol nacionalista dolgokat játszottak. Képelem, rólam milyen híreket terjesztenek. Azt állították rólam, hogy hatalmi szóval ráparancsoltam a hölgyekre, hogy hosszú ruhát hordjanak. Pedig, aki ismer, tudja, mi az elvem: két dolghoz nem szabad hozzányulni: a divathoz és a valláshoz. Voltaképpen teljesítményeket, amiket csinálnak, nem lehet egyszerűen letagadni. Ha én, vagy maga azt állítja, hogy a nap nem süt, ezzel a nap tovább is süt és világít. Ha én, demokráta és én, a fascista azt akarom mondani, hogy ez az asztal itt nem létezik, azért — most kezét az asztalra tette — az asztal itt áll. Lehet írni és mondani rólunk bármit, lehet félremagyarázni, de amiket teremtettünk, az itt van és marad. És mit akarunk? Egy erkölcsi rendet kívánunk megteremteni, nem rendőri rendet és feladatunk, hogy ezzel a szellemmel hassuk át az egész népet. E feladatát a mostani korokban csak szigorúan tudjuk véghezvinni, de ezt a szigorúságot is nagyon turozzák. Különben is ezidőszert enyhülés állott be.

— Némethül használta ezt a szót: „Milderung.“ Aztán folytatta:

„A fascizmus egységesít“

— Nem sokat jelent rendőrséggel és gépfegyverekkel uralkodni.

Meg akarjuk teremteni az egységesítést az állam iránt. Azelőtt nem volt így. Minden provincia, minden község élte a maga életét. A fascizmus azonban egységesít. Ne higgye, hogy reakciók vagyunk. Nézzé meg szindikalista törvényeinket, mondhatom, baloldali emberek is csodálkoztak, hogy ezen a téren mit teremtettünk.

Azt mondtam, a fascista rendszer objektív megítélésének nagy akadály, hogy a német jobboldali pártok, helyesebben jobboldali szervezetek azt hiszik, hogy Mussolini az ő nagy protektoruk. Mussolini élénken gesztikulálva tiltakozott:

A külföldi utáncók ellen

— Mondhatom, a legesekélyebb kapcsolataim ninesenek között és külföldi utáncóim között.

— Meg vagyok róla győződve, hogy nem tart fenn velük összeköttetéseket. De ezek az utáncók bizonyos morális erőt nyerne azzal, ha önt mintaképpül állítják oda. Ön a próféta, akire hívatkoznak éppen úgy, ahogy a jámbor katolikusok a pápához zarándoloknak, úgy jönnek ök is önhöz Rómába.

— De én egyikek sem hittem, egyiket se szólítottam fel, hogy jöjjen. Én csak Itáliában ismerem el a fascizmust. Az olasz fascizmus egészen külföldi valami és hányszor megisméltetem, hogy semmi köze a reakcióhoz, ez a fascizmus egy autoritív demokrácia. Va-

lamikor egyik beszédemben pontosan megmondtam: a fascizmus nem egy exportcikk. Utáncókat nem ismerünk el, semmi közünk hozzá. Ök elvárásoknak hihetnek bennünket, nekünk azonban semmi közünk hozzájuk. Mi például annyira nem vagyunk reakciók, hogy nem is ismerjük az antiszemitizmust.

Kérdem: nem volna-e ajánlatos, hogy a fascista rezsim most már megenyhüljön. Erre Mussolini szimpatikus melegséggel válaszolt:

A száműzetés maximuma 2-3 év

— Biztosítom önt, a dolgokat meghamisítva ismerik a külföldön. Egy amerikai újságíró írta, hogy még mindig nagy tömegekben száműzve tartjuk egy kietlen szigeten a politikai száműzötteket. Ma két-háromszáz politikai elíteltet tartunk a szigeten, de ezek között nemcsak a fascista rezsim ellenségei vannak, hanem fascisták is, akikkel szemben sokkal szigorúbb vagyok. A politikai száműzöttek naponta tíz lírát kapnak és családjuk is támogathatja őket. A szigeten mindenki foglalkozást folytathatja. A klíma olyan, mint Kápir-szigeten és egészséges. És bizto-

Az afgán törzsek a hindu nacionalisták mellé állottak és nyílt harcra készülnek az angolok ellen

London, május 15. Bombayból jelentik, hogy a nacionalista önkéntesek megtették előkészületeiket holnap reggelre a dharsanai állami sóraktárak elleni vonulásra. A menetet Saroini Naidu asszony vezeti. Saholapurban életbe léptették az otromállapotot. A lakosság tömegesen hagyja el a várost. India északnyugati részén gyülekező törzsek ellen a légi flotta ma támadást vezetett.

Afgán csapatok lépték át az indiai határt.

London, május 15. A Press Association tudósítója jelenti Peshavarból, hogy az afgán törzsek a hindu nacionalisták támogatására nyílt harcra készülnek az angol csapatokkal szemben. A határvidéken ezért volt az angol repülőflotta nagyarányú demonstrációja is, de ez nem hozta meg a kívánt hatást. A határvidék több pontjáról jelentik, hogy afgán irreguláris bandák nagyobb csoportokban átlépték az indiai-afgán határt és a határőrségeket mindenütt puskatűzzel árasztották el. A határőrségek több ponton elvonulásra voltak kényszerítve, de később a bombavető repülőgépek támadása mellett több afgán bandát sikerült bekeríteniük és lefegyverezniük. A folyoktat ma átkísérték Peshavaron és tovább szállítják őket keleti irányba.

Vallási szünnapok újra

A Daily Mailnek jelentik, hogy Abbas Tyabji letartóztatása miatt Kalkuttában, Karákhiban, Madrasban és Jallapurban egy napos vallási szünnapot hirdettek s ez alkalommal is több véres összejövetelre került a sor hindu nacionalista tömegek és a rendfenntartók között. Kalkuttában ötven ember kapott a közelharcban sebeket. Közük ötnek állapota válságosra fordult. A többi városok zavarainak veszteségeiről még nem érkeztek részletes jelentések.

Racxpimati asszony, a kongresszusi szervezetek madraszi intézőbizottságának tagját tegnap letartóztatták és Madrasban a rögtönítélő bíróság elé állították. Ez az első eset a polgári ellenállás mozgalmának megkezdése óta, hogy az angolok hindu nőket vettek őrizetbe.

A bíróság Baoxpimati egy évi börtönbüntetéssel sújtotta.

Karákhiban, a bíróság négy előkelő hindut ítélte el szintén hat-hat hónapi börtönrre.

Kellemetlen szájszag

C visszaszító. Csunya színű fogak eltorzítják a legszebb arcot. Mindkét szépséghibát azonnal és alaposan lehet tüntetni a pompásan üdítő Chlorodont-fogpaszttal. A fogak egyszerű használat után gyönyörű elefántcsontszíne ragyognak, különösen ha a tisztításhoz külön erre célra készített fogazatos sörteű Chlorodont-fogkefével használjuk. A fogak közé szorult rothadó ételmarmékok, melyek a kellemetlen szájszagot okozzák, ezzel a fogkefével alaposan eltávolíthatók. Kísérlet meg egy tubus fogkrémmel. Chlorodont-fogpaszttal fogkefével és -szájvízzel mindenütt kapható. Csak kétféle-zöld színű csomagolásban „Chlorodont“ felirattal való.

sitom önt, hogy egyiknek sem kell kitöltenie a kiszabott büntetést. Senki két-három évnél tovább nem engedék száműzetésben és ha visszajött, nem korlátozzuk szabadságát. Ott élhet Itáliában, ahol akar. Naponta kegyelmi kérvényeket intéztek el és leányom eljegyzése alkalmával tömegesen kegyelmeztem meg. Nem szeretek sokat beszélni ezekről a dolgokról, különösen a nyilvánosság előtt.

— És hogy áll a sajtószabadság, hogy áll a szabad kritika ügye?

Kritika és fascizmus

— Nem igaz az az állítás, hogy nálunk nem szabad kritizálni. Nagyon jól tudom milyen értékes dolog a kritika, tudom azt is, hogy bizonyos körülmények között szükség van a kritikára. De a fascista állam létét nem áldozhatom fel a kritikának. Aki ennek a rendszernek a megdöntésére lázít, az ellen szigorúak vagyunk. Más téren azonban, különösen gazdasági tekintetben, kíváncsian tartjuk a kritikát és ez a kritika szabadon megnyilvánulhat úgy a sajtóban, mint a gyűléseken. Számos törvényt módosítottunk a kritika befolyása alatt. Törvényes munkát akarok, nem pedig tömjenezést.

A beszélgetés után nagyon szívesen bucsuzott tőlem és elkísért végig, a hosszú terem ajtajáig.

Az afgán törzsek a hindu nacionalisták mellé állottak és nyílt harcra készülnek az angolok ellen

Bombayi jelentés szerint a lázadó Scholapurban az otromállapot kihirdetése után helyreállott a rend. A karhatalmi kirendeltségek állandóan készenlétben vannak, hogy a zavargások megismétlődését megakadályozhassák. A városban 1500 katonára és 450 rendőr tartja fenn a rendet. A rendőrség számos házkutatást eszközölt s ez alkalmakkor nagymennyiségű fegyvert koboztak el s mintegy kétszáz személyt tartóztattak le, akiket szintén rögtönítélő bíróságok elé állítanak.

A kalkuttai városi tanács tegnap ülésén hűségnyilatkozatot fogadtak el a nacionalista kongresszus iránt.

Emiatt a tanács tagokat, számszerint mintegy nyolcvanot lázadás büntetésében részesség miatt letartóztattak. Bombay tartományban a rendőrlégenység havi pótdíjait 150 rupiával emelni kellett.

A „harmadik Gandhi“

Saroini Naidu asszony, a mozgalom jelenlegi vezetésének vezetője, akit Indiában a hindu „harmadik Gandhi“ néven emlegetnek, az angol újságírók előtt tett nyilatkozatában a következő kijelentést tette: Vagy győzelem, vagy halál lesz a sorom. Ötven éves gyege asszony vagyok, de a börtöntől és a haláltól nem félek. Isteni ihletet érzek magamban és mint egykor az orléansi szűz, nem kérek és nem fogok kegyelmet adni.

A British United Press tudósítója jelenti Peshavarból, hogy a bombavető légi flotta bombázásai után az angol csapatok körülvették a Peshavarhoz közel eső Utmanzait, a vörös önkéntesek központját, majd megkezdték a támadást a falu ellen. A csapatoknak sikerült a falu elfoglalása. A lakosságot lefegyverezték. Az afgán határ mentén gyülekező törzseket légi reptőlraj gépfegyverekből tüzzel árasztotta el.

Éhségstrájk!

London, május 15. A Daily Telegraph tudósítójának jelentése szerint Valabhai Patel és több más politikai fogoly a börtönben éhségstrájkba kezdett.

Manial Gandhi megindult 160 önkéntessel a dharsanai sóraktárak ellen. Letartóztatásuk órák kérdése, mert a hatóságok el akarják kerülni az állami sötélet elleni attackkal kapcsolatban bizonyára bekövetkező vérontást.

Botrány földgáz-

A re

Bucuresti-Buk mara ma deluta pista képviselő könyvének felől ellen, hogy a ták a földgáz. Ő, aki e súlyos amely magános szükségesnek tar álláspontját, azé nap este, mer az viselő volt jelen öten érdekeve meghosszabbított le lehessen zárni

Pop-Csiesó tiltalása ellen, mire séggel elfogadja könyvét.

Lupu házszabá és a következők — En ugyan r mint a liberalis zeti parasztpárt, ba akarja helyez hívnom Pop-Csie mé, hogy tőle i szabály respektá gan, aki tegnap tált a házszabál

Pop-Csiesó: E joga volt azt t máskor fogok vá

Lupu: Nem le elől. Válaszolja Nagy zaj táma

Lupu hangja: — Egy év mu már e padok köz

A többség két ugrálnak fel he a zaj, amelynek lupista képviselő zeti színház tagj kaptak fizetést.

anarchia arako sürgős intézkedés

A mu legye

Mirescu szociál az alkotmányra a munkásszerveze szerinti szenátor hogy a bacau po

pektálják a nyolc re figyelmezteti tert, hogy kellő sztrájk fog kirob

Ezután Vagau selő emelkedik szelekciót kíván annak megállapít és ki árokkant.

április 11-iki eszéki lapok miut parentáltak el a Christache Nicol ianu és Mosoiu t boru hősét paren a kormányt, amé hős rokkant hale pok hatalmas gy

hasábokon keresz metési szertartást

Tizen kant”

Ö most utána je állapította, hogy aki egy dambovi 1903-ban született mindössze tizenb életében nem vol után véletlenül 1926-ban, ahol a háboruban elhalt megszerezve csap

20% enged

mujus

Minden

Botrány volt a kamarában a földgáz-vita lezárása miatt

A liberálisok egy ábrokkantnak rendeztek politikai temetést, aki sohasem volt katona

Vagaunescu képviselő és Angheliescu belügyi alminiszter aktákkal igazolták, hogy „tüntetésben esett rokkant” nem is volt a tüntetésen

Bucuresti-Bukarest, május 15. A kamara ma délutáni ülésén Ceausoglu lupista képviselő a tegnapi ülés jegyzőkönyvének felolvasásánál tiltakozott az ellen, hogy a tegnapi estélyi ülésen lezárta a földgáz-törvényjavaslat vitáját. Ő, aki e súlyos és fontos javaslatnál, amely magánosok vagyonát koboza el, szükségesnek tartotta ismeretnie pártja álláspontját, azért nem szólalt fel tegnap este, mert az ülésen alig husz képviselő volt jelen, ezek közül is tizenötön érdekelve voltak. Az ülést direkt meghosszabbították, hogy zárt körben le lehessen zárni a vitát.

Botrány a földgázvita lezárása miatt

Pop-Csieső tiltakozik Ceausoglu felszólalása ellen, mire a kamara nagy többséggel elfogadja a tegnapi ülés jegyzőkönyvét.

Lupu házszabálykérdésben kér szót és a következőket mondja:

— En ugyan nem vagyok érdekelve, mint a liberálisok, vagy mint a nemzeti parasztpárt, amely zsiros stallumba akarja helyezni híveit, de fel kell hívnom Pop-Csieső elnöknek a figyelmét, hogy tőle igazán elvárjuk a házszabály tiszteletét, ha már Hatiegan, aki tegnap elnökölt, nem respektálta a házszabályt.

Pop-Csieső: Hatieganak szuverén joga volt azt tenni, amit tett. Majd máskor fogok válaszolni Önnek.

Lupu: Nem lehet kitérni a kérdés elől. Válaszoljon most.

Nagy zaj támad, amelyből kihallaszuk Lupu hangját:

— Egy év múlva nem ülnek Önök már e padok között. Repülni fognak.

A többségi képviselők felháborodva ugrálnak fel helyeikről, perecekig tart a zaj, amelynek elülte után Buzdugan lupista képviselő bejelent, hogy a nemzeti színház tagjai két hónap óta nem kaptak fizetést. Egyébként is súlyos anarchia uralkodik a színháznál és sürgős intézkedéseket kér.

A munkásszervezeteknek is legyen szenátoruk

Mirescu szociáldemokrata képviselő, az alkotmányra hivatkozva, kéri, hogy a munkásszervezeteknek is legyen jogszabály szerinti szenátoruk, majd bejelent, hogy a bacăui posztógyárban nem respektálják a nyolc órai munkaidőt. Előre figyelmezteti a munkügyi minisztert, hogy kellő intézkedés hiányában sztrájk fog kibrobbanni.

Ezután Vagaunescu többségi képviselő emelkedik szólásra, aki szigorú szelekiót kíván a rokkantak között annak megállapítására, hogy ki valódi és ki ábrokkant. Elmondja, hogy az április 11-iki események után az ellenzéki lapok mint a tüntetések áldozatát parentálták el a kórházban meghalt Christache Nicolae-t. A sirjánál Vaitoiu és Mosoiu tábornokok, mint a háboru hőseit parentálták el és ostromozták a kormányt, amelyet felelőssé tettek a hős rokkant haláláért. A liberális lapok hatalmas gúnycikkeket irtak és hasábkon keresztül számoltak be a temetési szertartásról.

Tizenhárom éves „hadirokkant”

Ő most utána járt az ügynek és megállapította, hogy Christache Nicolae, aki egy dambóvitamegyei faluba való, 1903-ban született, tehát a háboru után mindössze tizenhárom éves volt. Soha életében nem volt katona, egy baleset után véletlenül katonakórházba került 1926-ban, ahol a lábát amputálták. Egy háboruban elhalt bátyjának az iratait megszerezve csapott fel hadirokkantnak.

nak. Hasonló esetek elkerülése érdekében van szükség szelekióra.

Megsértették-e a tábornokokat

Pop-Csieső elnök: Nehogy később félreértés fordulhasson elő, kérem Vagaunescu képviselő urat és az egész Házat, állapítsák meg, hogy a tábornokokat nem érte semmi sértés.

Több hang: Semmi közünk a tábornokokhoz.

Andrei kamarai alelnök Pop-Csieső felé fordul és a következőket mondja:

— E ház nem tűr el cenzurát maga fölött.

Pop-Csieső: Respektálja, alelnök ur, Ön is az én álláspontomat. Már valaki a fülemben sugta, hogy itt a generálisok

Az új tartományi igazgató átvette hivatalát és nyilatkozott programjáról

Moldovan Valer alminiszter ismerteti a kultusztörvény végrehajtási utasításának alapelveit

Cluj-Kolozsvár, május 15. (Az Új Kelet tudósítójától.) Ma reggel Kolozsvárra érkezett dr. Moldovan Valer, Erdély új tartományi igazgatója. Az állomáson dr. Hodor Viktor államtitkár, a tartományi igazgatóság nevében, a város nevében pedig dr. Mihali Tivadar az interim-bizottság elnöke üdvözölte, Moldovan Valer minisztert. Az üdvözlésekre adott válaszában Moldovan Valer kijelentette, hogy nem főnöke, hanem barátja akar lenni a hatósági vezetőknek és kéri, hogy ugyanebben a baráti szellemben támogassák őt is munkájában.

A recepció

Az állomáson történt fogadtatás után Moldovan Valer miniszter Kolozsváron lakó leányához hajtott autójával. Dél előtt tizenegy órakor zajlott le a kolozsvári városházán a recepció ünnepély, amelynek keretén belül Moldovan Valer fogadta az egyházak, a közigazgatási hatóságok s a különböző testületek küldöttségeit. A küldöttségek üdvözléseire adott válaszaiban Erdély új tartományi igazgatója kifejtette azokat az irányelveket, amelyek őt működésében és Erdély közigazgatási vezetésében irányítani fogják. A kolozsvári hivatalos küldöttségek közül egy népes tordai delegáció is üdvözölte a tordai származású minisztert, aki meghatódva reflektált szülővárosának üdvözlésére.

Az üdvözlések lezajlása után az újságírók csoportja vette körül Moldovan minisztert, aki azonban igyekezett elhárítani az újságírók kérdéseit és kijelentette, hogy a délután folyamán külön fogadja a sajtó képviselőit.

„Öszinteségért — öszinteséget”

— Ez alkalommal — mondotta Moldovan Valer — csak annyit mondhatok, hogy a sajtóval együttesen kívánom szolgálni a közéletet, ezért öszinteségért, öszinteséget, szeretetért, szeretetet kérek Önöktől esérébe.

Délután hat órakor Moldovan miniszter a tartományi igazgatóságon fogadta a sajtó képviselőit, akik előtt körvonalozta legújabb célkitűzéseit és nagy vonalú programot adott a tartományi igazgatóság működésére és annak vezetésére vonatkozólag.

— Mindenekelőtt ki kell jelentenem — mondotta Moldovan Valer miniszter — hogy csupán delegálva vagyok az erdélyi tartományi igazgatóság elére és továbbra is megtartom alminiszteri pozíciómát. Maniu miniszterelnöktől függ, hogy véglegesen maradok-e meg a tartományi igazgatóság élén, vagy sem.

— Részletes programot nem adhatok még, annyit azonban máris kijelenthetek, hogy az igazság és emberiség szellemében fogok eljárni működésem minden fázisában. Minden igyekezetem oda

irányul, hogy segítségére legyek Erdély gazdasági helyzetének abban a nehéz küzdelemben, amelyet a mai súlyos gazdasági viszonyokban kell megvívnia.

— Dobrescu minisztert illetően az a biztos meggyőződés, hogy teljesen tisztázódva fog kikerülni abból a kampányból, amely becsületébe akart belegázolni és ebben az esetben Maniu miniszterelnök kellőképpen rehabilitálni fogja őt. A magam részéről a legnagyobb elismerés hangján kell megemlékezem Dobrescu Aurél rövid idejű működéséről.

— Az én hivatásom — folytatta Mol-

kat megsértették. Eppen ezért gondolom, Vagaunescu képviselő ur lesz olyan lovasias kijelenteni, hogy nem akarta megsérteni a tábornokokat.

Vagaunescu: Kijelentem, bármikor rendelkezésre állok a tábornokoknak, akik egy ábrokkant temetésén vettek részt. (Taps).

Angheliescu belügyi alminiszter kijelenti, hogy a tüntetést a kormány ellenfelei szervezték meg és a liberálisok egy hullát használtak fel politikai céljuk elérésére. Felolvassa Christache anyakönyvi lapját, amely megerősíti Vagaunescu adatait.

Ceausoglu: Ha nem volt rokkant, azért még nem kellett, hogy Önök megöljék őt.

Angheliescu: A kórház jelentéséből kiderül, hogy nem is vett részt a tüntetésben. Mi nem sértettük volna meg a halott kegyeletét, ha a liberálisok nem csináltak volna politikai ügyet belőle.

Végül Raseanu professzor interpellál ama sérelmekről, amelyek Moldvát érték a közigazgatási törvény alkalmazásával kapcsolatban.

dovan Valer dr. — nagyvonalu kell legyen és ezért minden erőmmel azon leszek, hogy Erdély társadalmi és gazdasági életét felvirágoztassam. A tartományi igazgatóság működésére vonatkozólag, az illetékes minisztériumok már megállapították az igazgatóság munkakörét, részletesebb utasításokat azonban csak ezután fogok kapni. Klónösen a földművelésügyi minisztérium utasításainak tulajdonítok nagy jelentőséget és Mihalache miniszterrel karöltve igyekezni fogok az agrárreform függő kérdéseit végleg dülőre vinni.

A kultusztörvény végrehajtási utasítása

Az Új Kelet munkatársa ezután megkérdezte a minisztert, hogy milyen intézkedéseket tartalmaz a kultusztörvény végrehajtási utasítása. Tudvalevő az ugyanis, hogy a végrehajtási utasítást Moldovan Valer dr. készítette el. Kérdésünkre Moldovan dr. miniszter a következőket válaszolta:

A kultusztörvény végrehajtási utasításaira vonatkozó javaslatot több példányban elfogadjuk juttatni a hitközségek központi irodáikhoz, valamint a nagyobb hitközségekhez. A különböző ritusokra vonatkozólag a kultusztörvény három ritust ismer el: az ortodox, a neolog és a spanyol ritusokat. A hitközségekben, a különböző árnvalatok között dúló harcokat azzal akarjuk eliminálni, hogy bár a kultusztörvény nem engedi meg, hogy a különböző árnvalatokhoz tartozó hitközségi tagok új hitközségeket alakítsanak, de támogatjuk ezeket a kisebbségekben levő hitközségi csoportokat, hogy a maga módja szerint élhessenek ki vallási életüket. Külön imaházat létesítsenek, még külön rabbít is választhatnak, de a hitközség költségvetéséhez épp úgy hozzá kell járuljanak, mint a többi hitközségi tagok. Ezzel

szemben a hitközség támogatja az ő intézményeiket.

Liberális ágensek inszenálták a borsai eseményeket.

Az utóbbi napokban történt antiszemita zavargásokkal kapcsolatban Moldovan Valer dr. a következőket mondotta:

— Mélyen fájlalom azokat a sajnálatos eseményeket, amelyek Borsán és az ország különböző részeiben az utóbbi napokban lezajlottak. Nekem az a meggyőződés, hogy ezeket a sajnálatos eseményeket a liberális ágensek inszenálták. A liberális párt ugyanis ott ahol, nem tud érvényesülni a liberális névvel ott az antiszemitizmus frazeológiájával igyekszik tért hódítani. Jellemző erre, hogy az antiszemita pártból kilépett emberek kivétel nélkül a liberális pártban helyezkedtek el.

Az interjú ezzel végetért. Azzal az érzéssel távoztunk el a tartományi igazgatóságról, hogy egy olyan férfiú vette át Erdély közigazgatási vezetését, akinek célkitűzései és ideális elgondolásai egy jobb jövő zálogát jelentik Erdély lakosságának számára. (d. h.)

A lordok házában ismét leszavazták a munkás-kormányt,

amely azonban nem nyugszik bele semmiféle módosításba a szentörvény-javaslaton

London, május 15. A lordok házában a szentörvényjavaslat vitájában a kormány újabb vereséget szenvedett. Módosító indítványt nyújtottak be, mely szerint a kötelező amalgamációról szóló szakasz teljes törlesztését követelték. Lord Thompson a kormány képviselőjében ellenezte a módosítást s hangoztatta, hogy a szakasz a tervezet lényeges része és a törvényből ki nem hagyható.

Ennek ellenére a felsőház 147 szavazattal 26 ellenében a módosító javaslatot elfogadta.

London, május 15. A Daily Herald beavatott helyről azt az értesülést szerzte, hogy a Macdonald-kormány semmi körülmények között sem nyugszik bele a szentörvény azon módosításaiba, amelyeket a lordok háza elfogadott.

20% engedmény a gyári árainkból

Harisnyaház **29** CLUJ „ELBÉ” **19**

május 12-től 26-ig

Calea Regele Ferdinand Calea Regele Ferdinand

Minden külön értekezés helyett

Hogyan szabadulhatunk meg a gonorrhéától?

Az alábbiakban értesítést olvashatunk, amely sok elkészedett embernek fog örömet okozni. Ez a hír, amely ma igen sok ember előtt ismeretes, megdöntöhetetlen. A folyás, a cytitis, a mirigygyulladások és a szűkületek megszüntetésére megtalálták a megfelelő orvosságot.

A Pageol ma a leghatásosabb fertőtlenítőszer a gonorrhéa és annak elfajulásai ellen. A Pageol használata a bakteriumokat, bárhol is húzódnak meg — a bőr felületén, vagy a szövetsejtekben — megöli és eltávolítja.

A Pageol jótékony hatása annyira biztos, hogy Ott dr., a világhírű specialista, Franciaország katonai kórházainak egykori főorvosa azt állítja, hogy a Pageol a húgyvese és nemi betegségek egyedüli regeneráló és gyorsan tisztító elenszere.

A Pageol minden gyógyszerárban és drogeriában kapható.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Bukaresti szerkesztőség: Hátszegi Ernő Strada Matei Millo 6.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak forrás megjelölésével engedélyezik meg.

A kolozsvári Zsidó Nőegylet folyó hó 18-án, vasárnap délután 4 órakor a Kereskedelmi és Iparkamara disztermében tartja évi rendes közgyűlését a következő tárgysorozattal: Elnöki megnyitó, Titkári jelentés, Számvizsgálóbizottság jelentése. Régi tisztikar felmentvényének megadása. Új tisztikar megválasztása. Esetleges indítványok. Mivel meghívók nem bocsájtának ki, a Nőegylet ezúton hívja meg minden egyes tagját és az egyesület munkájára iránt érdeklődő emberbarátokat.

Postásstrájk készül Párisban. Párisból jelentik: A postaiügyi minisztériumban megbeszélések folytak a postások esetleges strájkjának időtartamára foganatosítandó intézkedésekről, hogy a szolgálat zavartalanságát biztosíthassák.

A zamárdi esendörgyilkost öt évre ítélte a szabadkai törvényszék. Belgrádból jelentik: Nagy Pál Antal zamárdi esendörgyilkost, aki tettének elkövetése után Magyarországról Jugoszláviába szökött, tegnap a szabadkai bíróság erős felindulásban elkövetett emberölés miatt öt évi börtönbüntetésre ítélte. Az elítelt közömbösen fogadta az ítéletet.

Köszönetnyilvánítás. Mindazoknak, akik felejtethetetlen felelőségem, illetve anyámk elhunytá alkalmából részvétükkel enyhítették fájdalmunkat, ezúton mondunk köszönetet. Sole-esalád.

Csökkén a munkanélküliek száma Olaszországban. Rómából jelentik: A munkanélküliek száma Olaszországban esőknében van. Április végén számuk 372 ezer volt.

Egyiptomban pestist hureoltak be. Londonból jelentik: Kairói jelentés szerint Egyiptom délkeleti részébe behurcolták a pestist. Eddig 37 halálos végű megbetegedés történt.

A világ legnagyobb repülőgépe befejezte körrepülését. Berlinből jelentik: A világ legnagyobb repülőgépe, a Junkers-gyár G. 38 elnevezésű biplánja, amely ma reggel 5 óra 56 perckor németországi körrepülésre startolt Dessau repülőtéréről, délután fél ötkor tíz és fél órai megszakítás nélküli repülés után befejezte a repülőutat és simán leszállt a tempelhofi légi kikötőállomás repülőtérén. Az uton kilencven tagos vett részt. A gép e próbautat beigazolta a hozzá fűzött várakozásokat s dokumentálta hasznavehetőségét. Vezetése az ut egész tartama alatt kitűnő volt és a motorok egyenletesen dolgoztak.

Harmadszor kobozták el Bukarestben a Viitorul, az Universul és Indreptarea ellen a rémhírtörvény alapján eljárást indítottak

Bratianu Vintila felhívása a belügyminiszterhez és a postaügyi vezérigazgatóhoz

Bucuresti-Bukarest, május 15. A bukaresti ellenzéki sajtóban napokkal ezelőtt közlemények jelentek meg, amelyek azt állították, hogy a külföldi bankok áprilisi esedékességeit a kormány még nem fizette ki. A lapoknak ezt az állítását a pénzügyminisztérium határozott hangú kommunikékában cáfolta meg, ennek ellenére az Universul és Indreptarea fenntartották értesüléseiket. A két lap ellen az ügyészség, a pénzügyminisztérium utasítására, ma a rémhírtörvény alapján megindította az eljárást.

Ma délután Bukarestben elkobozták a Viitorul-t. Ezúttal harmadszor éri elkobzás a liberálisok hivatalos lapját. Bratianu Vintila a Viitorul mai számában kategórikus hangú figyelmeztetést intézett Vaída belügyminiszterhez és Andronescu postaigazgatóhoz, akiket figyelmeztet arra, hogy nincs ostromál-

lapot, a lapelkobzás tehát az alkotmány megsértése. A kormány ezzel az aktuálissal visszaélt hatalmával. Felszólítja éppen ezért, hogy térjen vissza a törvényesség útjára, különben a liberális párt maga fog gondoskodni a törvény és az alkotmány megvédéséről és a belügyminisztert személyében teszi felelőssé a lapelkobzás miatt szenvedett anyagi és erkölcsi kárért.

E hét végén az összes európai kormányokhoz eljuttatják Briand emlékiratát az Európai Egyesült Államok ügyében

Tovább folytatják tárgyalásaikat Briand és Grandi

Páris, május 15. Briand francia miniszterelnök az európai gazdasági föderációra vonatkozó terve a francia sajtóban állandó megbeszélés tárgyát képezi. A rendszerint jól értesült Paris Soir közlése szerint Briand emlékiratát az európai gazdasági együttműködésre vonatkozólag a francia külügyi hivatal e hét végén meg fogja küldeni az összes európai kormányoknak. A lap úgy értesült, hogy ezzel egyidejűleg a terve-

zetet megküldik, kérdőív nélkül természetesen, az amerikai Egyesült Államoknak, valamint Japán és Oroszország kormányainak is. A fenti akcióval egy időben Briand Genfben tovább folytatja tárgyalásait Grandi olasz külügyi államtitkárral. Egyidejűleg Briand megbeszéléseket folytat Curtius német külügyminiszterrel is, akivel holnap folytatja tárgyalásait.

Az Excelsior című párisi lap értesülései szerint a nyár folyamán olasz és francia szakértők közös tárgyalásra fognak összejönni, hogy tárgyalják a két hatalom közötti összes függő kérdéseket s így előkészítsék az utat Grandi és Briand politikai megegyezése számára, amelyeket a két államférfi a legközelebbi genfi népszövetségi tanácsi ülésükön fog végsőlegesen megkötöni.

A londoni szovjetkövet óvást emel a szovjetpropaganda-irodának Londonba helyezése ellen

London, május 15. A Morningpost közlése szerint Szokolnikow londoni orosz követ közelebből személyesen ki akarja fejteni álláspontját a szovjetkormány előtt a nyugateurópai propaganda-irodának Berlinből Londonba hely-

yezési terve ellen s ezért Moszkvába készült utazni. Szokolnikow ki fogja fejteni, hogy ez az intézkedés a legkomolyabban fogja veszélyeztetni az angol-csors kereskedelmi tárgyalások várható eredményeit.

Kormányválság tört ki Lengyelországban

Pilsudsky valószínűleg le fog mondani

Varsó, május 15. A lengyel kormányban belső válság tünetei mutatkoznak. A köztársasági elnök Kwiatkowski Engén kereskedelmi államtitkárt miniszterre nevezte, ki Kwiatkowski eddig is az államfő bizalmi embere volt és kinevezésével ő lett a kormány gazdaságpolitikájának vezetője. Azt hiszik, hogy miniszterre való előléptetése Pils-

udskynak a kormányzástól való visszavonulását jelenti. A miniszterelnök ugyanis több ízben annak a kívánságának adott kifejezést, hogy szeretne néhány évig visszavonulni a politikai élettől. Ha ezt az óhaját komoly elhatározás követi, abban az esetben Kwiatkowski fogják kinevezni miniszterelnökké.

Halálozás. Hosszas szenvedés után tegnap hajnalban meghalt özvegy Zádor Benőné, néhai Zádor Benő zsidó iskolaigazgató felesége. Az elhunyt a legnemesebb zsidóasszony-típusok egyike volt; a szerény, jámbor életű zsidó anyáé, akinek gondját gyermekeinek nevelése képezte. Temetése óriási részvét mellett ment végbe tegnap délután öt órakor. Dr. Eisler Mátyás főrabbi megható szavakban méltatta az elhunyt kivételes érényeit, majd a család nevében dr. Krausz József díszszentmártoni főrabbi tartott könnyeket fakasztó gyászbeszédet. A helyi zsidó hitközség nevében dr. Spitzer József vett búcsút az elhunyttól.

Berthelot május 20-án Bukarestbe érkezik. Bukarestből jelentik: Berthelot tábornok május 20-án Bukarestbe érkezik. A tábornok egy hétig marad a fővárosban, azután hátszegi birtokára utazik hosszabb tartózkodásra.

Kereskedők és utazók találkozó helye Tg.Muresen a Bretter-házba (Központi szálloda mellett) áthelyezett Farkasféle ort. kóser vendéglő. (Utazóknak 10 százalékos engedmény.)

Norvégiában két percre megáll a munka Nansen temetésének pillanatában. Oslóból jelentik: A norvég storting mai ülésén a miniszterelnök méltatta az elhunyt Fridtjof Nansen érdemeit. Nansen temetése 17-én lesz. A temetés napján, déli egy órakor két percre a gyász jelül minden forgalom és munka szünetelni fog.

Száraz anyagból készült butorainkat a nagy készletre való tekintettel mélyen leszállított árban áruljuk.

FISHER ALBERT
butoráruháza Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 61.
Fiókterakat: Str. Regina Maria 10.

Visszarepül az Atlanti-óceán déli csúcán Amerikába repült pilóta. Rio de Janeiro-ból jelentik: Mermose francia pilóta, aki Nyugat-Afrikából repült át a Rio Grande del Norte állambeli Natalba, kijelentette, hogy repülőútján mindössze a brazilai partok mentén került viharba, de ezen a hatalmas záporoson kívül egész útja mindvégig igen jó időben folyt le. Motorjai kifogástalanul működtek. A közeljövőben vissza fog repülni Nyugat-Afrikába.

Csehszlovákia és Bulgária barátságát szerződés kötöttek. Prágából jelentik: A prágai külügyminisztériumban tegnap írták alá Csehszlovákiának Bulgáriával kötött barátsági és meg nem támadási szerződését. A szerződés a nemzetközi konfliktusok békés elvezetési uton való elintézése érdekében együttműködésre kötelezi a feleket.

Mária Orska újra megmérgezte magát. Bécsből jelentik: Mária Orskát, a nagy hírű német színésznőt, akit már többször mentettek meg életveszélyes mérgezésektől, tegnap veronalmérgezésel megint eszméletlenül találtak a lakásán. Eddig még nem tudták tisztázni, hogy öngyilkossági szándékkal vette-e be a nagy adag veronált a művésznő, vagy csak tuladagolta az altatószerét. Mária Orska állapota komoly aggodalomra ad okot.

Napella, nápolyi egyetemi hallgató szombaton megismétli világgraszoló kísérletét. Nápolyból jelentik: Napella egyetemi hallgató, aki olyan készüléket fedezett fel, melynek segítségével a légköri elektromosságot hasznóhajtó energiává tudja változtatni és tíz nappal ezelőtt izzólámpát hozott izzásba ezzel az energiával, szombaton megismétli kísérletét. Napella kijelentette, hogy találmányának semmi köze nincsen a Herz-féle elektromos hullámokhoz és megfelelő tökéletesítés után a legfontosabb közönségügyi cikkeket sorába fog emelkedni, mert költsége nem kerülő energia közvetítésére képesíti birtokosát.

A Népszövetség tanácsa hozzájárult ahhoz, hogy a magyarországi ellenőrző bizottság beszüntethesse működését.

Genf, május 15. A hágai egyezmény ratifikálásának napjától kezdve a Népszövetség tanácsa hozzájárult ahhoz, hogy a magyarországi népszövetségi ellenőrző bizottság beszüntethesse működését.

Nagyobb ismerettséggel bíró urak

kik nyerelemény kötvényeknek részletekben való eladásával foglalkozni óhajtanak, közzéadják címeiket a működési körzet megjelölésével „Biztos megjelölés” jelleggel Rudolf Mossehoz Arad.

Az ópiu utja a

Hogyan dolgozik a piért tartóztatnak

Berlin, május 15. Az ópiu utja a piért tartóztatnak. Berlin, május 15. Az ópiu utja a piért tartóztatnak. Berlin, május 15. Az ópiu utja a piért tartóztatnak.

A kábítóméreg forgalombahozatalát a piért tartóztatnak. Berlin, május 15. Az ópiu utja a piért tartóztatnak. Berlin, május 15. Az ópiu utja a piért tartóztatnak.

Az ópiu utja a piért tartóztatnak. Berlin, május 15. Az ópiu utja a piért tartóztatnak. Berlin, május 15. Az ópiu utja a piért tartóztatnak.

Az ópiu utja a piért tartóztatnak. Berlin, május 15. Az ópiu utja a piért tartóztatnak. Berlin, május 15. Az ópiu utja a piért tartóztatnak.

Az ópiu utja a piért tartóztatnak. Berlin, május 15. Az ópiu utja a piért tartóztatnak. Berlin, május 15. Az ópiu utja a piért tartóztatnak.

A „Méregkereskedők internacionáléjának“ titkai

Az ópium és morfium rejtelmes útja a gyárból a fogyasztóig

Hogyan dolgozik a méregnagykereskedő? Fekete lista az árulók számára! Névtartóztatnak le méregkeverés miatt legtöbbször pincért vagy prostituált nőt

Berlin, május 15. A véletlen össze-... az ópium és a morfium gyártásával. E... a gyárak a... a gyárak a... a gyárak a...

háztulajdonok és más hasonló foglal-... az ópium eladása közben tettenér-... a méregkeverés miatt legtöbbször pincért vagy prostituált nőt

Az egyes kereskedők és ügynökök... a méregkeverés miatt legtöbbször pincért vagy prostituált nőt... a méregkeverés miatt legtöbbször pincért vagy prostituált nőt

Már csak 4 nap van május 20-ig az „ALBINA BANC“ által garantált zsidó Kórház sorsjegyek huzásának napjái! Nemcsak a nyere-... 100 leierért 2.700.000 leier, köztük az 1.000.000 leieres főnyereményre lehet nyeresi esélye!... e habozzék, vegye meg sorsjegyét

Viitorult, emhir-... k... oz

tehát az alkotmány... any ezzel az aktus-... val. Felszólítja ép-... ven vissza a törvé-... onben a liberális... doskodni a törvény... megvédéséről és a... melyében teszi fele-... miatt szenvedett... karert.

mányok-... az... ben

í párisi lap értesü-... folyamán elásr és... közös tárgyalásra... gy letárgyalják a... összes függő kér-... tsék az utat Gran-... ai megegyezése szá-... két államférfi a leg-... szövetségi tanácsi... gesen megkötni.

ált butorainkat a... tekintettel mélyen... rban áruljuk. ALBERT A. Reg. Ferdinand 61. Regina Maria 10.

Atlanti-océnán déli... repült pilóta. Rio... tik: Mermose fran-... gatafrikából repült... l Norte állambeli... hogy repülőútján... i partok mentén ke-... a hatalmas zápor-... ja mindvégig igen... Motorjai kifogástá-... közeljövőben vissza... afrikába.

Bulgária barát-... ittek. Prágából je-... lligyminisztérium-... a Csehszlovákiának... barátsági és meg-... ödését. A szerződés... ktusok békes egye-... intézése érdekében... tezi a feleket.

útra megmérgezte... tik: Mária Orskát... zinesznőt, akit már... meg életveszélyes... p veronalmérgezés-... enil találtak a la-... em tudták tisztázni... szándékkal vette-... onált a művészné... ta az altatószerét... ta komoly aggodá-

egyetemi hallga-... sméti világraszóló... jelentik: Napella... ki olyan készüléket... segítségével a lég-... hasznóhajtó ener-... tni és tíz nappal... ozott izzásba ezzel... baton megismélti... kijelentette, hogy... mi köze ninesen a... s hullámokhoz és... és után a legfon-... i cikkek sorába... költségbe nem ke-... lesére képesíti bir-

nása hozzájárult... arországi ellenőrző... hesse működését... A hágai egvezmé-... napjától kezdve... nása hozzájárult... arországi népszó-... rottság beszüntet-

KÖZGAZDASÁG

Átszervezik a mezőgazdasági kamarákat

Autonomiát kapnak a kamarák. — Minden nagyobb faluban képvisellete lesz a mezőgazdasági kamarának

Bucuresti-Bukarest, május 15. A föld-... művelésügyi minisztériumban anket... volt, amelyen Serban, a kolozsvári me-... zőgazdasági akadémia professzora is-... mertette a mezőgazdasági kamarák re-... organizálásáról szóló törvénytervezet-... t, mely a kamarák működését — az eddigi... meglehetősen passzívással szemben —... realisabb és eredményesebb alapokra... akarja helyezni.

ahol rendes választás útján delegált ve-... zetőség fogja a falusi kamarák ügyeit... vezetni. Eszerint a hatszáz lakósu köz-... ségek két tagu, ennél nagyobb közsé-... gek három tagu kamarai vezetőséget... választ.

A falusi kamarák választják a me-... gyei, a megyei kamarák pedig a tarto-... mánykerületi kamarák vezetőit. A ja-... vaslat fenntartja a mező-kamarák szö-... vetségének szervezetét, amelybe a kor-... mány is delegált tagokat a vezetőségbe.

Az átszervező tervezet valószínűleg... még ez évben törvényerőre emelkedik.

Az arany- és valuta-járadék kérdésében küszöbön a megegyezés

Páris, május 15. A háboru előtti adó-... ságok konferenciája tárgyalásait ezut-... tal előreláthatólag e hét végén be fogja... fejezni. Minden eddigi másirányu hír-... adással szemben megállapítható, hogy... az arany- és valutajáradékokra vonat-... kozó tárgyalások kedvező eredménnyel... folytak le és hogy e kérdéskomplexum... rendezése majdnem teljesen befejező-... dott. Most már csak a papírjáradékok... kérdésében vannak még áthidalásra vá-... ró ellentétek. Az aranyjáradékok kér-... désében előreláthatólag az ugynevezett... lengyel-román közvetítő indítványt fog-... ják lényegesebb pontjaiban elfogadni. A... valutáris államadók-kötvények szá-... bályozásában Ausztria állami kine-... stárjegyekkel van érdekelve, míg a többi... valutáris járadékokat annak idején Ma-... gyarország boesátotta ki. Az osztrák ál-... lami kinestárjegyek kérdésében az... aranyjáradékhoz hasonlóan a tárgya-... lások befejezetnek tekinthetők. A pa-

pirjáradékokra vonatkozó tárgyalások... eddigi eredménytelenségére való tekin-... tettel nincs kizárva, hogy ezt a kérdést el... fogják választani az aranyjáradék és... a valutajáradék kérdéseitől, hogy leg-... alább azokban a kérdésekben sikerül-... jön végleges eredményt elérni, ahol a... tárgyalások lehetővé teszik. A papírjá-... radékok kérdésében ebben az esetben... Magyarország és Románia kísérletet... tennének az irányban, hogy az autonóm... szabályozás útjára lépjenek, mivel fő-... leg ez a két állam maradt passzív a pa-... pírjáradékok kérdésében. Ebben az eset-... ben a békeszerződés intézkedései voln-... nak irányadók. A pótkötvények ez eset-... ben nagy költséggel járnának: ezt a... költséget 3-6 százalékra becsülik. Még... az autonóm rendezés esetében is szükség... volna később az átszámítási kulcs meg-... állapítására, amit főleg a pótkötvé-... nyek kibocsátásának költségei tenné-... nek szükségessé.

Oroszország ingatja meg a világgazdaság egyensúlyát

London, május 14. Sir Deterding, az... európai petróleumtröszt vezére, a Royal... Duch elnöke most tért vissza amerikai... utjáról. Sir Deterding Amerikában a... Standard Oil C.-val folytatott tárgya-... lásokat a nemzetközi petróleumtermelés... rendezéséről. Bizonyosra vehető, hogy... ezekből a tárgyalásokból csakhamar ki... fog fejlődni a petróleumipar világt-... rösztje. Sir Deterding, akinek befolyása az... egész világra kiterjed és a kulisszák... mögött nagyszabású politikai működést

is kifejt, visszaérkezése után igen ér-... dekes, nagyfontosságú politikai nyilat-... kozatokat tett.

Amerikai barátainak megmagya-... ráztam, — mondta Deterding — hogy a... béke legértékesebb biztosítéka az ipari... területen való együttműködés. Ha a po-... litikát és mindenekelött a presztizs-po-... litikát bevisszük az iparba, úgy csakha-... mar olyan nehézségekkel és bonyodal-... makkal állunk szemben, amelyek aztán... előbb-utóbb háborúra vezethetnek.

A népeknek ki kell eszerélniök ter-... ményeket; ez az elv, amely mindig... uralta a világot. A pénzt csupán azért... teremtettkék, hogy a javak kicserélését... megkönnyítsék; a pénz csupán eszköz... ehhez a célhoz. Lehetetlen állapot, hogy

egy-... egyes országok a világpiacon csupa-... n mint eladók, mások pedig kizárólag... mint vevők szerepeljenek, mivel ez az... állapot bizonyos idő múltán megbent-... ná a világgazdaság egyensúlyát.

Deterding az a férfi, akit a szovjet-... kormány a legerősebben gyűlöl és aki... től legjobban fél. Moszkva Deterding-... nek tulajdonítja azt a kampányt, ame-... lyet Európa többi államai Oroszország... bolsevista kormánya ellen folytatnak. Eppen ezért igen érdekes Deterding vé-... leménye Szovjetországról.

Oroszország — mondta Sir Deter-... ding — jelentékeny piaca a világgazda-... ságnak, amely azonban ma fájdalma-... san hiányzik és ez által a világgazda-... ság egyensúlya megingott. Oroszország... megakadályozza a javak normális kicse-... relését. Helyzetünket általában tévesen... fogják fel és csak igen kevés kormá-... nyak van bátorsága arra, hogy meggyő-... ződése szerinti álláspontot foglaljon el... Moszkvával szemben.

Uj ezüstpéncz Ausztriában. Bécsből... jelentik: Az osztrák pénzügyi kormány... új ezüstpéncz kiadásának tervével... foglalkozik. Arról van szó, hogy Wal-... ther von de Vogelweide, a nagy német... mesterdalnok halálának hétszázadik év-... fordulójának alkalmából két sillinges... ezüstérmeket veretnek, amelyek egyik... oldalán a nagy tiroli dalnok képe fog... domborodni. Lobe, a német Reichstag... elnöke ehhez a javaslatához annak a ki-... vándorának adott kifejezést, hogy Né-... metország is tegye hasonló módon em-... lékezetessé Walther von der Vogelwei-... de halálának hétszázadik évfordulóját. Itt három márkás ezüstpéncz veretésé-... ről lenne szó, azonos plasztikával. Er-... ről azonban le kell mondani, mert eh-... zhez külön törvényt kellene mindkét or-... szágnak elfogadni, azonfelül külön ál-... lamszerződést kellene a két országnak... kötnie. Így tehát csak Ausztriában ke-... rül forgalomba a két schillinges emlék-... péncz.

A váltó és csekkjog egységesítése. Ber-... linből jelentik: Még a háboru előtt Né-... metország és Itália kezdeményezésére... Hollandia konferenciát hívott egybe a... váltó és csekkjog nemzetközi egysége-... sítése érdekében. A háboru miatt elma-... radt konferenciát a Népszövetség ini-... ciatívájára újra összehívták Genfben. A konferencia e hónap tizenharmadikán... ült össze és huszadikáig valószínűleg... befejezi munkáját.

Fúziós tárgyalásokat folytat a bécsi... Kreditanstalt. Bécsből jelentik: A bécsi... Rothschild-bank, a Kreditanstalt, amely... az utolsó években magába olvasztotta... az Angol Bankot, majd a Bodenkredit-... anstaltot és evvel együtt az Unionban-... kot és a Verkehrsbankot, valamint... ezeknek a bankoknak ipari koncernjeit... is, a sorozatos fúziók által kénytelen... volt ismételtlen alaptőkéket emelni. Mind-... azonáltal az új ipari érdekeltségek ali-... mentálása egyre újabb tőkét igényel. Ezért a Kreditanstalt néhány hét előtt... tárgyalásokat kezdett a Schweizerischer... Bankvereinnel. Ezek a tárgyalások egy... közös ipari tröszt alapítására vonatkoz-... nak. A Kreditanstalt apportként átad-... ná részvénytárcsáikat egy részét en-... nek a vállalatnak, amely azután ezekre... ipari obligációkat boesátja ki. A... Kreditanstaltnál érdeklődésünkre meg-... cáfolták a Schweizerischer Bankverein-... nel folyó tárgyalásokat, annyit azon-... ban elismertek, hogy a Kreditanstalt... különböző irányu tárgyalásokat fol-... yat külföldi tőkés csoportokkal. Ezek a... tárgyalások azonban mindaddig nin-... esenek olyan stádiumban, hogy a Kre-... ditanstalt igazgatósága a nyilvánosság... számára közléseket tessen. A Kredit-... anstalt igazgatósága jelenleg az egyes... tervek mérlegelésével van elfoglalva... és csupán azután fog dönteni.

ZSIDO KÖZÉLET

Nagy lelkesedéssel indult meg a Balfour-akció Erdélyben

Kolozsvár, május 15. Ha az előjelek nem csalnak, úgy megállapítható, hogy az a terv, mely szerint Balfour emlékének megörökítésében a világ összes zsidó közöletét egy-egy aranykönyvi bevezetéssel vegyének részt. Erdélyben is meghatóan lelkes visszhangra talált. Magától értetődő, hogy ebben az akcióban is, mint általában minden Palesztinával kapcsolatos akcióban a cionista alakulatok járnak elől, de meg van minden biztosíték arra, hogy ez az ügy ezuttal az egész zsidóság ügye lesz, hogy az egész erdélyi zsidóság érzi, hogy ez alkalommal az össz zsidóság becsületéről van szó, mely elől egyetlen egy zsidó közület sem zárkozhatik el szíkkéklően. Az első jelentés a nagy-szerű sémerszervezet megmozdulásáról számol be. A sémereknek a napokban Gyulafehérvárott megtartott országos „moacája” ünnepeles határozatot hozott, mely szerint az egész sémerszervezetet külön-külön, minden körzet a saját erejéből bevezetetti Lord Balfour az aranykönyvbe és kimondotta, hogy június 1-től 8-ig minden sémér-gyerek zsebpénzét, illetőleg keresetét erre a célra adozza. A második megmozdulás a Bné Brith páholyoké, melyeknek ugyan csak a napokban Kolozsváron megtartott országos munkaközösségi konferenciája ugy határozott, hogy kívánatosnak tartja, hogy minden Páholy külön-külön vigyen keresztül egy-egy bevezetést. Az Awiwah-Barisszia-Szervezet országos elnöksége is kimondotta, hogy a szervezethez tartozó minden egyes hítehabbörut Balfourt külön-külön bevezesse az aranykönyvbe. Hasonló értelmű határozatot hozott a WIZO kolozsvári csoportja is s remélhetőleg követni fogják ezt a példát a WIZO többi csoportjai, illetőleg az összes cionista helyi csoportok, egyesületek stb. Ami a hitközségek, Chewra Kadisák és általában a nemcionista zsidó közöletet illeti, ugyancsak a napokban dr. Eisler Mátyás főrabbi kezdeményezésére egy iniciatív bizottság alakult a kolozsvári zsidó társadalom legszármottevőbb, országsszerte ismert semleges tagjaiból, kik a legközelebbi napok folyamán átirattal fognak fordulni ez ügyben az ország összes zsidó testületeihez. Minden biztosíték meg van tehát arra nézve, hogy ebben a nem mindennapi akcióban Erdély sem fog a többi országok mögött maradni.

Aviva Csikszeredán. Csikszeredán a Keren Kajemet főtítkáranak kezdeményezésére megalakult az Aviva. Róshavivána Schlamovits Lenke, az Aviva Keren Kajemet-biztosának Mandel Bözsi lett megválasztva. Az Avivára nagy feladatok várnak az elszidottlansodással fenyegető városban. A város Keren Kajemet-biztosának a Központ Szmk Zsigmondot, a Barisszia zakénjét, nyerte meg.

Színház—Művészet

A Magyar Színház irodájának közleményei:
MA: SAHARA
 (Sivatag névtelen hősei)
 Főszereplő: Jack Holt

Nagy filmjondóságot mutat be a magyar színház-mozi. Vetítésre kerül a legizgalmasabb amerikai filmjondóság: „Sahara” (A sivatag hősei). A végtelen sivatag elesigázott hőseinek küzdelmét látjuk a vízért. Izgalmas drámai jelenetek követik egymást. Víz! Megtalálni, birtokolni, védelmezni! Eletek esnek áldozatul és csak a legbátrabbak és legerősebbek kerülnek ki győztesen a sivatag és az emberi gonoszság ellen vívott küzdelemből. Jack Holt, a kitiűnő lovas játsza a főszerepet és szebbnél-szebb természeti fölvételek az izgalmas esekelmény háttérre. Felejthetetlen élmény ennek a filmnek a megnézése. A „Sahara” három napig látható a Magyar Színházban. Ma, holnap és vasárnap. Minden nap négy előadás: 3, 5, 7 és 9 órák. Jegyek ára valamennyi előadás alkalmával: 30, 20 és 10 lej.

Szombaton éjjel 11 órák:
PANDORA SZELENCÉJE
 Egyike a legtökéletesebb művészettel

megalkotott filmeknek a „Pandora szelencéje” (Lulu), amelynek az egész világon rendkívüli sikere volt: Wedekind hasonló című drámáját vették filmre. A film témája rendkívül kényes, erotikus és így a Magyar Színház nem akarja a mozielőadások rendes idejében bemutatni. Eppen ezért szombaton este 11 órák éjjeli előadás keretében fog vetítésre kerülni a „Pandora szelencéje” s erre az előadásra kizárólag csak felnőttek részére szolgáltat ki a pénztár jegyeket. A „Pandora szelencéje”-nek ez lesz egyetlen előadása. Az éjjeli előadás helyárai is a rendesek: 30, 20 és 10 lej.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI-MŰSORA:
 Pénteken: 3, 5, 7 és 9 órák: Sahara! A Sivatag névtelen hősei. Ujdonság, először! Főszereplő: Jack Holt. Helyárai: 30, 20 és 10 lej.
 Szombaton: 3, 5, 7 és 9 órák: Sahara! A sivatag névtelen hősei. Helyárai: 30, 20 és 10 lej.

CORSO FILMSZÍNHÁZ MŰSORA:
 Péntek 5, 7, 9 órák: A montenisi tragédia. (Napoleon futárja.)
 Szombat 5, 7, 9 órák: A montenisi tragédia. (Napoleon futárja.)
 Vasárnap 3, 5, 7, 9 órák: A montenisi tragédia. (Napoleon futárja.)

SELECT-MOZGO:
 Péntek: Régi dal, megható dráma. Richard Tauber világhírű német tenorista egyetlen beszélő és éneklő filme, melynek többi szerepeit Werner Fuetterer és Maria Solveg alakítják.
 Szombat: Régi dal, Richard Tauber világhírű német tenorista nagyszírieni sikerült hangos éneklő és beszélő filme, melynek többi szerepeit Werner Fuetterer és Maria Solveg alakítják.
 Vasárnap: Régi dal, megható dráma. Richard Tauber egyetlen beszélő és éneklő filme. A többi szerepekben Werner Fuetterer és Maria Solveg.

Az árleszállítások között is rendkívüli alkalom

Az eredeti bolti árak töredékéért

Nagy Tavaszi Könyvvásár

Csupa értékes, világhíres mű, irodalmi érdekességek ép úgy, mint művészeti tanulmányok és a könyv, gyakorlati tudományosság váltakoznak az egyes csoportokban.

I. csoport:

Chemia: Ostwald, 320 old. — — — 185.—
Fizika: Taugl, 352 old. — — — 146.—
A föld: Raoul Francé, 304 old. — — — 212.—
A fény: Pogány, 360 old. — — — 146.—
Összesen 689.—

helyett leszállított ár:
298 lej

II. csoport:

H. Bergson: A relativitás elmélete — — — 106.—
Alexander: Filozófia — — — 159.—
Ferrero: Az ókori civilizáció — — — 99.—
Dános: A szocializmus története — — — 212.—
Alexander: Művészet — — — 159.—
Összesen 735.—

helyett leszállított ár:
298 lej

III. csoport:

Schoppenhauer: Tanulmányok I—II. Schoppenhauer: Elettöblesség La Rochefoucauld: Gondolatok 4 kötetben 489.— lej bolti ár helyett

leszállított ár:
199 lej

IV. csoport:

Dauthendey: A Bivató nyole órája — — — 99.—
Karinthy F.: Együgyű lexikon — — — 47.—
Lesneur: A bosszu — — — 106.—
Ferenczy Sári: Estétől hajnalig — — — 99.—
Burroughs: Tarzan bestái — — — 106.—
Mathers: A révész — — — 99.—
Összesen 575.—

helyett leszállított ár:
264 lej

Csoportonként utánvétellel szállítja az **UJ KELET könyvosztálya Kolozsvár**

A teljes 42 kötetet 1700 lejért 300 lejes havi részletfizetés ellenében szállítjuk. Siessen a megrendeléssel, mert a készlet minden csoportból kevés és kár volna ezt a ritka alkalmat elmulasztania.

URANIA MOZGO:
 Péntek: Az aranytánc, megható dráma, az aranykeresők életéből, főszerepben a közkedvelt és szép Dolores Del Rio.
 Szombat: Az aranytánc, dráma az aranykeresők életéből, főszerepben: Dolores Del Rio.
 Vasárnap: Az aranytánc, Dolores Del Rio nagyszerű drámája.

Rádió műsor

Idő: Középeurópai
 Péntek, május 16.

Bukarest. 16: Maren-zenekar. 17.15: Beszélő újság. 18: Rádió Egyetem. 19: Gramofon. 20: Szimfónikus hangv. 20 ó. 45: Dalest. 21.15: Szimfónikus hangverseny. 21.45: Hírek.

Budapest. 9.15: A rádió házikvartett-jének hangversenye. Lehar: Vizió, nyitány. Micheli: Angelus. Delmas: Tavaszi idill. Gabriel—Marie: Menüett. Sullivan: A mikádó, nyitány. Csermák: Lassu verbunkos. Rózsavölgyi: Lassu magyar és friss. Cattolica: Leányalmok, keringő. Van Herck: Oh, oh, oh, onestep Thomson—Perey: Csak egyszer, tangó. Kahnár: Mennék maga után. 9.30: Hírek. 12: Déli harangszó az Egyetemi templomból, időjárásjelentés. 12.05: A m. kir. Országos Tiszti Kaszinó szalon-zenekarának hangversenye. Strauss: Grosz induló. Lehar: A kék mazur, egyveleg. Padilla: Si Pon savail, tangó. Offenbach: Hoffmann meséi, egyveleg. Rossini: Tell vilmos, nyitány. Dienzl: Liliomszal. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 2.30: Hírek. 3 ó. 45: B. Czeke Vilma mesél a gyermekeknek. 4.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 5: Az Első Budapesti Citerakör hangversenye. Füss: Üdvözlés. Kastenedu: Hanghullámok. Chrunak: Templomszentelés. Füss: Alkonyatkor. Wensky: Maierromber. Cerumak: Táncoló koboldok. Schaschek: Csendes este. Chrunak: Induló. 5.50: Császár Elemér dr. egyetemi ny. r. tanár előadása:

„Képek a magyar irodalom múltjából. 6.25: Zongoranégyesek. 7.40: Dr. Ernő Haeckl németnyelvű humoros előadása. 8: Parkas Jenő és cigányzenekarának hangversenye. 8.50: Részletek Szilágyi-Efemann „Alvinci huszarak” c. operetjéből. Közreműködnek: Tóth Erzsi, Zilahy Irén, Laurisn Lajos és Sebők Miklós. Ott maradt Budán a szívem. Még van mindig magával a mamája. Szabad-e még magát imádni. Van aki bevallja... Juj de tudnám szeretni. Édes Tamás. Neked van angyalom a le szebb szád. Beallok rózsám katonáim induló. Hígyje el, tangó. Alvinczi huszarak, induló. Utána kb. 10.10: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. Majd A Fejes-szalonzenekar, az Ostende-jár és Horváth Gyula cigányzenekarának hangversenye.
 Berlin. 19.30: Fuvós hangverseny.
 Breslau. 21.30: Stolz: „Mesék a hában” c. operett.
 Stuttgart. 20: Dal- és áriaest.
 Varsó, Kattóvecz. 20.15: Filharmonikus hangverseny.
 Milánó, Torinó. 20.30: Szimfónikus hangverseny. Berlioz: Rómái farsang. Bach: Két korall. Debussy: Gyerekkorok. Saint-Saens: Csellóverseny. Saint-martini: Pasztorale. Sgambatti: Te Deum. Foroni: C-moll szimfónia.
 Róma. 21.02: Schubert: „Három a kislány” c. operettje.
 Prága. 19: Vigopera.
 Pozsony. 17.20: Népdalok és műdalok.
 Brűnn. 19.30: Thomas: „Mignon” operája.
 Ósló. 20: Filharmonikus hangverseny Norvég est.
 Toulouse. 20.25: Vigopera részletek.

Szombat, május 17.

Bukarest. 16: Könyvű zene. 17: Felolvasás. 17.15: Beszélő újság. 18: Rádió Egyetem. 19: Gramofon. 20: Színház előadás. 21: Zenekar. 21.40: Hírek.

Budapest. 9.15: Gramofonhangverseny. Suppé: Könyvű lovasság, nyitány. Schubert: A vándor. Drigo: Arlequin milliói, szerenád. Gounod: Romeo és Julia. Cayatina. Strauss: Falusi Feeskő. Puccini: Tosca, ária. Bach: C-dur Tocata. Verdi: Othello, kórus. Grieg: Peer Gynt, arab jelenet. Verdi: Rigoletto kvartett. Rubinstein: Román. Verdi: Aida, ária. W. Parry: Petticoat and Wallace. Maritana. Mascagni: Paraszt becsület. ária. Schubert: Az utmutató. Grieg: Peer Gynt. Ingrid panaszja. Peter: Vig kovácsok. A trombitás és citrom. 9.30: Hírek. 12: Déli harangszó az Egyetemi templomból, időjárásjelentés. 12.05: Hangverseny. Rachmaninoff: G-moll preludes. Brahms: Saphoi oda. Strauss: Reggel. Verdi—Liszt: Rigoletto. Saint-Saens: Sámson és Delila, nagy ária. Prokofies: C-dur prelude. Hubay: Oh, miért oly későn. Lavotta: Honnan jö a fény. Friedmann: Két bécsi tánc. Kaesóh: Késő ősz van. Lavotta. Vala hogy. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés. 2.30: Hírek. 3.30: Előadás. 5: Felsőhaly-Társaság délutáni. 6: Weygand Tibor énekszámai. 6.30: Művészi rádió. 7.30: Tárrogató-est. 9.15: Vigjáték. Utána cigányzene.
 Bécs. 20: Dalegylet hangversenye. 21: Két egyfelvonásos operett.
 Berlin. 19.40: Rádiózenekar. Mendelsohn, Bruch, Cherubini, Sinigaglia, Meyer. Csajkovszkij művei.
 Breslau. 20: Sziléziai művészet.
 Frankfurt. 19.30: Hangverseny. B. zset, Puccini, Maurice, Massenet, Verdi, Saint-Saens művei.
 Milánó, Torinó. 20.30: Opera.

Apróhirdetések

BOLDOGSÁGOT, megelőlegezt szállításunk bármely családnak 100 lejért. Zsidó kórház „Sorsjegyroda” Piac Utrii 20.

ÜGYVÉDJELŐLT zsidó vallású, 25 évnél nem idősebb vidéki 5 millió alaptőkével bíró pénzintézet ügyésznél utódlási joggal alkalmazást nyerhet. Csak a régi benőülési lehetőségek. Csakis arképpel ellátott és a tanulmányi előhaladást igazoló ajánlatok vétetnek figyelembe. Cím a kiadóban.

HÁZ eladó lakással, 45 éve fenálló fűszerüzlet, kocsma, faraktárnak alkalmas udvarral. Értekezhetni: Schwratz Áronnál Al-baulia vasút közelébe.

EGY teljesen jókora ban levő angol gyártmányú tennis-rakéta eladó. Cím a kiadóban.

SCHWARTZ 16 NÁCNE orth. köcs VEGETÁRIUS ÉTTERME és tejszárnyak Reg. Ferdinand (Wes selényi-utca) 10. sz. alatt megnyit. Ugyan ott napon ta friss tejszárny és bivalytej, ugyis tén naponta frissen készített tejszín, tejvaj és turó kapható. Csescsemőknek és betegeknek illandóan egy tehéntől fejt tej kapható hához szállítva is.

Német, román nyelvben perfelt levezetést, ki a könyvelésben is ért. keresünk. Ajánlatokat „Azonnali” jelígre a kiadóba.

XIII évfolyam 1930. S. 569.

Kics

A rendőrséget nap még szigorú ma már rendőrség De ki kételkedik csak a nevét szö hihetint intézmén megmaradt. A rés és a rendőrség let a kivételeknek és passzionátusan polgárokat, mint komiszár címre Kell-e mondjukat vernek el, ha kerül valaki e „s ség tagjai közül. ját kezüleg tanít Solomont, a tema örség komiszárja kivándorlási iró nyomban szanatan a szerencsét nelesen Weinber

Hogy pedig ne hogy a rendőrszédokot verik m váradit rendőrkort vert egy zsidó gadja.

Rotschild Izido közbeccsülésben tulajdonos, megemán paraszt őss aki az ügyefogyt tárcáját kiemelt téren. Mással is eset. Összetéveszt ben álló embert de nem lett belőle áldozatát sürü pette elbocsátottá ügy ezzel a lovó ríngt véget is ért.

Most sem az schild Izidort őrszert egy zsebmélt a paraszt román. Ha Jorditva törté Rotschild téveszt raszolt egy szebzerte volna meg mon — A parasztna mert ő román, te

Ez azután egy nyen meg lehet fogalmazhatnák n arra vagyunk kiv őrségnek az a d azokat a zsidók keze nem ért el? azoknak, akiket a san helybenhagytt Frumosan letart csetlen zsidóval Targu-Frumos iskolapéldát ad a zált és nyugati m őrségnek. Előbb verték az antiszezdókat, azután let és tetejében jól el kat. Miután így a nek elegend tettek nyomtak az össze kezébe és furkósb jálták őket.

Igy szerez egy zonyítékokat. His a fénykép, mint a kósbottal támadta szemítákra.

Volt ugyan a őrség kezében má dául annak a soffi cőja, aki a didőc Ebben a deklarác verekedést koránt ták, hanem annak rint az antiszemita a zsidó keresked